

cijena 1.5 EUR

petak, 6. jul 2018.

MONITOR

CRNOGORSKI NEZAVISNI NEDJELJNIK

Broj 1446 godina XXIX

kako se marović skućio u beogradu

250 KVADRATA ZA PREDSJEDNIKA

**nekontrolisani
izvoz zmija prijeti
ekološkoj ravnoteži**

POSKOK BEZ ZAŠTITE

**muzički hitovi
tinejdžera
u crnoj gori**

MRŽNJA JE U MODI

FOKUS

- KAKO SE MAROVIĆ SKUĆIO U BEOGRADU:
250 kvadrata za predsjednika (Milena Perović-Korać) 8

DANAS, SJUTRA

- Nužda je zakon (Zoran Radulović) 11

MONITORING

- SVAĐE U CENTRALNOJ BANCİ:
Interesi povlašćenih prijete sistemu (Zoran Radulović) 12

- MUZIČKI HITOVI TINEJDŽERA U CRNOJ GORI:
Mržnja je u modi (Miloš Bakić) 16

- NEKONTROLISAN IZVOZ ZMIJA I ŠVERC
PRIJETE DA NARUŠE EKOLOŠKU RAVNOTEŽU:
Poskok bez zaštite (Predrag Nikolić) 18

INTERVJU

- PROF. DR PERKO VUKOTIĆ, AKADEMIK CANU:
Stanovi puni radona (Veseljko Koprivica) 24

OKO NAS

- SJEVER - KONCESIONARI
UNIŠTAVAJU LOKALNE PUTEVE:
Nekom zarada, nekom šteta (Dragana Šćepanović) 32

- BERANE - OBRT U SLUČAJU POŽARA
NA ZGRADI EVROPA:
I po babu i po stričevima (Tufik Softić) 34

- UOČI SAMITA O BALKANU
CRNA GORA I ALBANIJA PROŠIRUJU SARADNJU:
Preko Skadra brže do Londona (Mustafa Canka) 36

INTERVJU

- MILAN RAČIĆ, ANTIFAŠISTA IZ MOSTARA:
Samo mladi ljudi mogu promijeniti
razbucanu BiH kabanicu (Veseljko Koprivica) 38

SVIJET

- ZAZIRANJE OD KINESKOG UTICAJA NA EVROPU:
Strah od novog puta svile (Milan Bošković) 42

PERISKOP

- OŽIVLJENA DUKLJA 45

KULTURA

- DOBROSAV BOB ŽIVKOVIĆ,
ILUSTRATOR:
Problem sa crtežom
je to što lako pokaže
da je „Car go“
(Dragan Lučić) 46

U periodu dok je bio na čelu SCG Marović je od državničke plate uspio da dođe do luksuznog stana u samom centru Beograda. Radi se o 250 kvadrata u Njegoševoj ulici, u kompleksu koji nosi ime TQ Plaza, baš kao jedna od afera zbog kojih je budvanska grupa procesuirana. Ima onih koji tvrde da ga tamo navodno viđaju uprkos raspisanoj Interpolovoj potjernici

**STR
8-10**

29. jun 2018.
broj 1445.

22. jun 2018.
broj 1444.

INTERESI POVLAŠĆENIH PRIJETE SISTEMU

Postoji narodna mudrost koja nadobudne uči da kad im je sve potaman stave kamačak u cipelu da ih žulja. Naši stručnjaci iz CBCG postupili su suprotno. Kad finansijski sistem nije imao ozbiljnijih problema oni su riješili da stave – cipelu pod kamen. A zaboravili su da opomenu vlasnike, da na vrijeme izvade nogu

STRANA 12

PROF. DR PERKO VUKOTIĆ, AKADEMIK CANU STANOVI PUNI RADONA

Najnovija istraživanja pokazala su da 7,4 odsto stalno nastanjenih stanova u Crnoj Gori ima koncentracije radona iznad referentnog nivoa od 300 Bq/m³, a 0,8 odsto stanova čak iznad nivoa od 1000 Bq/m³

STRANA 24

PREKO SKADRA BRŽE DO LONDONA

Zajednička sjednica dviju vlada potvrdila je da se uz dobru političku volju i šargarepu EU mogu riješiti pitanja koja su decenijama bila otvorena

STRANA 36

MILAN RAČIĆ, ANTIFAŠISTA IZ MOSTARA SAMO MLADI LJUDI MOGU PROMIJENITI RAZBUCANU BIH KABANICU

Sem zaklinjanja u Evropu i njene vrijednosti, u BiH smo sve udaljeniji i od Evrope i od njenih vrijednosti. Ovdje se ide korak naprijed, a tri nazad. Sve to odgovara vlastodržcima, jer bi njih, u BiH bi rekli, prvo „strefile“ upravo te evropske vrijednosti

STRANA 38

U izradi ovog broja, osim gdje je drugačije naznačeno, korištene su fotografije iz arhive Monitora i Vijesti.

Izdavač:
"MONITOR" d.o.o.
Podgorica

Nedjeljnik MONITOR
Podgorica, Trg Republike bb
<http://www.monitor.co.me>
E-mail: monitor@t-com.me
Prvi broj crnogorskog nezavisnog nedjeljnika
"Monitor" izašao je u Titogradu,
19. oktobra 1990.
Utemeljivači nedjeljnika: dr Miodrag Perović i
Stanislav Čano Koprivica

Predsjednik Odbora direktora:
dr Miodrag Perović

V.d. izvršna direktorica:
Milena Perović-Korać

**Glavni i
odgovorni urednik:**
Esad Kočan

Redakcija:
Veseljko Koprivica (šef deska), Zoran
Radulović (ekonomija), Marijana Bojanić,
Mustafa Canka, Tamara Kaliterna,
Petar Komnenić, Milka Tadić-Mijović,
Predrag Nikolić, Milena Perović-Korać,
Branka Plamenac,
Nastasja Radović, Tufik Softić,
Radmila Stojanović, Olivera Lakić
Miodrag Vukmanović

Grafički urednik:
Dragan Lučić

Organizacija i distribucija:
Slobodan Dedić

Telefoni:
020/404 641; 404 645; 069 327 727
Fax:
020/242 306

Rukopise ne vraćamo
List izlazi petkom
List je registrovan kod Republičkog sekretarijata za
informisanje Crne Gore pod brojem 64.
Pretpлата za Crnu Goru: šest mjeseci 39 €, godina
78 €. Sva obavještenja o pretplati možete dobiti na
telefone 404 641; 404 645 i 069 327 727
Pretpлата na račun broj: 510-2839-59 kod CKB
Podgorica u korist nedjeljnika: "Monitor", Podgorica

Pretpлата za inostranstvo na šest mjeseci
SAD..... USD 138
AUSTRALIJA..... AUD 230
EVROPA..... EUR 95
ŠVAJCARSKA..... SHF 161
Detaljnije informacije o pretplati na strani 64

Priprema:
Studio "MOUSE" - Podgorica

Štampa:
"Daily press" - Podgorica

Distribucija:
„S PRESS!-Podgorica

RAZGOVOR O STVARALAŠTVU ŽIVKA NIKOLIĆA

LJEPOTA FILMA U „LEPOTI POROKA“

EU Info centar je organizovao u srijedu panel diskusiju pod nazivom „Ljepota filma“, obilježavajući Dane evropskog filma, koji će se održati u bioskopu *Cineplexx CG* od petog do 13. jula.

Tema diskusije bila je stvaralaštvo najznačajnijeg crnogorskog reditelja **Živka Nikolića**, čiji je film „Lepota poroka“ otvorio ovu manifestaciju.

O Nikoliću su govorili direktor Crnogorske kinoteke **Andro Martinović**, glumac **Boro Stjepanović** i reditelj **Branko Baletić**.

Martinović je kazao da se, kada je riječ o Živku Nikoliću, vremenom stvorila jedna vrsta mistifikacije: „Nametnuta je slika čudaka i urotljivog umjetnika koji je stvarao nekim svojim čudesnim talentom filmove, a zapravo je bio čovjek koji je promišljao o filmu“.

Stjepanović je svoj doživljaj ovog reditelja, i iskustvo saradnje sa njim, započeo riječima da zavist treba zaslužiti, a da je Nikolić itekako zaslužio.

„Uvijek blagi osmijeh, uvijek neki duhoviti komentar. Ne samo privatno, nego i na sceni“, kazao je o reditelju Stjepanović.

On se zapitao zašto su neki ljudi stekli utisak da je Nikolić vrijeđao Crnu Goru. Istakavši da je to „njihov problem, a

ne Živkov“, Stjepanović je kazao da Nikolićev humor ne vrijeđa, već opominje.

Reditelj Branko Baletić kazao je da je Živko Nikolić „jedan od ljudi koji je dodirnuo Njegoša“.

On je kazao da Nikolića ne doživljava samo kao reditelja, već kao umjetnika.

„Neke od njegovih filmova treba pogledati tri, četiri puta. Ne zato što on nije koristio najadekvatnija sredstva da kaže ono što hoće, naprotiv. Živko je bio suptilni reditelj. Siguran sam, kada bi se napravila DNK analiza Živka, znam da bi otkrili kamen u njegovoj DNK. Živko je razumio suštinu Crne Gore“, naglasio je Baletić.

M.D.

HETA ASSET RESOLUTION

Poslovna zgrada u Baru na izuzetnoj lokaciji 2690 m2

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me

U CJELOSTI PRIZNALA KRIVIČNO DJELO

OSAMNAESTOGODIŠNJAKINJA BACILA BEBU U RIJEKU

Osamnaestogodišnja **Edina Kastrati** iz Plava priznala je da je 29. juna bacila u rijeku svog četvoromjesečnog sina.

Tijelo djeteta pronađeno je oko jedan i po kilometar udaljeno od mjesta gdje ga je majka bacila.

Kastrati je privedena, a državni tužilac **Hasan Lukač** odredio joj je trodnevno zadržavanje.

„Radi se o djetetu koje je staro svega 4 mjeseca, ona je u cjelosti priznala izvršenje krivičnog djela, iznoseći posebno razloge a to je da je imala određene nesuglasice sa svojim suprugom koji je navodno tukao, govorio neke pogrdne riječi i da više nije htjela sa njim da živi i da je to bio razlog da se riješi tog djeteta“, rekao je Lukač.

On je kazao da će naredbu za sprovođenje istrage sa predlogom za određivanje pritvora donijeti nakon isteka tužilačkog zadržavanja, a zatim slijedi ispitivanje većeg broja svjedoka, kao i posmatranje osumnjičene od strane ljekara odgovarajuće struke.

Lukač je naveo da je Kastrati na saslušanju kazala da je živjela sa nevjenčanim suprugom koji je tukao i maltretirao, te da je zbog toga odlučila da se riješi djeteta.

Prema nezvaničnim tvrdnjama izvora, osamnaestogodišnjakinja se obraćala Centru za socijalni rad u Plavu, koji je bio upoznat sa njenom porodičnom situacijom. Centar je, navodno, pokušao da uspostavi komunikaciju između Kastrati i njenog partnera, koji je kazao da će preuzeti suprugu i dijete i odvesti ih kući. Kastrati je, prema nezvaničnim saznanjima, u Centar za socijalni rad dolazila istog dana prije nego što je dijete bacila u rijeku.

Osim stradale bebe, Kastrati ima i osamnaestomjesečnog sina koji živi sa njenim suprugom i njegovim roditeljima.

Nova generacija elektronskog bankarstva za pametne telefone
Erste mBanking

- Do 3 besplatna mToken-a - Opcija Silikaj i plati - Mogućnost personalizacije ekrana - Pregled stanja svih računa, kartica, transakcija - Opcija e-Uplatnica
- Besplatno preuzimanje aplikacije sa www.erstebank.me

ERSTE Bank

Važno je koja je Vaša banka.

ZBOG NEZAKONITE SMJENE

MIĆUNOVIĆ TUŽI RTCG

Bivši direktor Televizije Crne Gore (TVCG) **Vladan Mićunović** tužiće Radio televiziju Crne Gore (RTCG) zbog nezakonite smjene sa ove funkcije.

Njegovu tužbu priprema isti pravni tim koji je utemeljio tužbu doskorašnje direktorice Javnog servisa **Andrijane Kadije** protiv RTCG-a, advokati **Goran Rodić** i **Siniša Gazivoda**.

Mićunović je smijenjen sa mjesta direktora TVCG odlukom v.d. direktora RTCG **Božidara Šundića**. Razlozi koje je Šundić naveo kao odlučujuće za smjenu Mićunovića odnose se na sporni ugovor sa Centrom za građansko obrazovanje, neusvajanje programsko-produkcionog plana za TVCG i netačne podatke o gledanosti.

posjetite nas na
www.monitor.co.me

Materijali
koji
pokreću
magiju

CEROVO Pokreće život
www.cerovo.com / 030 550 500

11 TELEFONA ZA 11 GODINA!

NAŠIH ZLATNIH 11 – izaberite svog favorita i na poklon dobijate:

- 11% popusta na telefon • 11 puta više Interneta* • Gratis godišnju m:roving kartu za Srbiju

m:tel Imate prijatelje!

www.mtel.me / info line: 1800

*Internet se uvećava u odnosu na količinu definisanu pretplatom. Ponuda važi uz ugovor na 24 meseca. Popust se ne obračunava za modele čija je cijena 1 euro. Akcija traje do isteka zaliha.

REPREZENTATIVCI JAPANA, su nakon što su poraženi od Belgije u osmini finala Svjetskog prvenstva u fudbalu, na poseban način zahvalili domaćinu Rusiji.

Očistili su u svlačioncu i ostavili poruku na ruskom „Спасибо“, a u potpisu je pisalo Japan.

„Ovo je svlačionica Japana poslije poraza od Belgije. Zahvalili su se navijačima, potom očistili sve, a onda razgovarali i sa novinarima. Čak su ostavili i poruku domaćinima, na kojoj piše hvala na ruskom. Kakav primjer za sve timove“, uz sliku čiste svlačionice napisala je koordinator FIFA Prisila Jansens.

I navijači Japana su nakon fudbalskih utakmica svoje reprezentacije na ovom Mundijalu čistili tribine stadiona.

PLUS

KOTORSKI SPASIOCI spasili su u utorak večer dvoje francuskih turista. Kotorska Operativna služba zaštite i spašavanja je oko 20.30 sati dobila dojavu da se dvoje francuskih turista izgubilo na brdu Vrmac. Vatrogasci su stupili u kontakt sa njima i na osnovu koordinata uputuli spasioce do zalutalih turista. Tražnja za njima je trajala do ponoći i 40 minuta, nakon čega su pronađeni i bezbjedno spuštani do Markovog rta, a potom u Stari grad gdje su smješteni. Posljednjih godina učestali su slučajevi da turisti zalutaju po crnogorskim vrletima, pa treba pohvaliti spasiilačke službe širom države koji svoj posao za sada obavljaju uz velike napore i bez greške.

SUDIJE I TUŽIOCI, najveći broj njih, smatraju da posao obavljaju kvalitetno i efikasno te da su nezavisni u svom radu, pokazalo je istraživanje *Percepcija pravosuđa u Crnoj Gori*.

S druge strane tako idiličnu sliku o crnogorskom pravosuđu, nema gotovo polovina anketiranih građana, poslovnih ljudi i advokata koji su učestvovali u anketi.

Prema istraživanju, koje je je radila agencija Ipsos uz podršku Svjetske banke, 76 odsto sudija i 96 odsto tužilaca smatra da je tužilaštvo efikasno, ali 46 odsto advokata i 44 odsto građana ne misli tako.

Većina građana, 56 odsto, kao i dvije trećine ispitanika iz poslovnog, odnosno privatnog sektora, smatra da crnogorsko pravosuđe nije nezavisno, kao i da je korupcija u toj oblasti veoma ili uglavnom prisutna.

Istraživanje koje je nedavno objavljeno na zvaničnom sudskom portalu pokazalo je da samo dva odsto sudija i tužilaca smatra da u pravosuđu ima korupcije.

MINUS

REGISTAR ZAVISNIKA OD NARKOTIKA u Crnoj Gori ne funkcioniše. Na ovaj problem ponovo je upozorio **Saša Mijović**, izvršni direktor NVO 4 Life: „Registar zavisnika ne funkcioniše na način na koji bi trebalo jer se u njega unose samo podaci iz zdravstvenih ustanova i takvim sakupljanjem dobijeni podaci se ne mogu smatrati relevantnim. Na osnovu više parametara procjenjujemo da ih je u ovom trenutku u Crnoj Gori čak i preko 15.000. Posljednje istraživanje EMCDDA, pa i Instituta za javno zdravlje, govori da je upotreba droga u porastu, što bi trebalo da bude vrlo zabrinjavajuće. Dosadašnja istraživanja EMCDDA, koja se sprovode svake četiri godine, ukazuju na porast broja mladih koji zloupotrebljavaju marihuanu, i to do 50%. A podaci iz istraživanja Instituta za javno zdravlje iz 2017. govore da je u populaciji od 15 do 35 godina 14,3% ikada koristilo ilegalne droge, a 11,2% ih je koristilo u prethodnoj godini. To je alarmantan podatak“.

KAKO SE MAROVIĆ SKUĆIO U BEOGRADU

250 kvadrata za predsjednika

U periodu dok je bio na čelu SCG Marović je od državničke plate uspio da dođe do luksuznog stana u samom centru Beograda. Radi se o 250 kvadrata u Njegoševoj ulici, u kompleksu koji nosi ime TQ Plaza, baš kao jedna od afera zbog kojih je budvanska grupa procesuirana. Ima onih koji tvrde da ga tamo navodno viđaju uprkos raspisanoj Interpolovoj potjernici

Godinu i sedam mjeseci otkako je **Svetozar Marović**, kao šef budvanske kriminalne grupe, trebalo da počne svoju zatvorsku kaznu – niko sa sigurnošću ne zna gdje se bivši visoki funkcioner vladajuće partije zaista nalazi. Iako branioci Marovića povremeno saopšte da se Marović i dalje nalazi na liječenju u Institutu za mentalno zdravlje u Beogradu, ima onih koji tvrde da se bivši predsjednik Srbije i Crne Gore može vidjeti u zgradi u kojoj je svojevremeno, dok je bio na toj visokoj funkciji, pribavio stan.

Svetozar Marović je bio predsjednik Srbije i Crne Gore u periodu otkako je ta zajednica konstituisana 2003. do

2006. godine, kada su se dvije države razdvojile. U tom periodu Marović je od državničke plate uspio da dođe do luksuznog stana u samom centru Beograda. Radi se o 250 kvadrata u Njegoševoj ulici. Stan se nalazi u kompleksu koji nosi ime *TQ Plaza*, baš kao jedan od objekata u Budvi i istoimena afera zbog koje je budvanska grupa između ostalog procesuirana.

Objekat je i u Beogradu kao i u Budvi izgradila kompanija *Tradeunique* u vlasništvu **Mirka Latinovića**. Investicija u Budvi bila je predmet istrage Specijalnog tužilaštva **Milivoja Katnića** i jedan od razloga zbog kojih je budvanska grupa optužena da je gradsku kasu

oštetila za desetine miliona eura. Šteta napravljena tokom izgradnje TQ Plaze procijenjena je na oko 20 miliona eura. Latinović je, međutim, od optuženog postao jedan od četiri glavna svjedoka saradnika.

Izgradnja TQ Plaze u Budvi počela je 2007., nakon što se Marović sa beogradske visoke adrese vratio u Crnu Goru. Latinović je pred crnogorskim istražnim organima kazao da je jedan kompletan dio budvanske TQ Plaze morao da preda Svetozaru Maroviću, tada visokom funkcioneru Demokratske partije socijalista (DPS). Takođe, tvrdio je da mu je Marovićev sin, Miloš, takođe jedan od optuženih u slučaju Budva, tražio novac kako bi navodno završio radove na lameli C u TQ Plazi. Navodno, mladi Marović je od Latinovića pokušao da iznudi 300 hiljada eura.

To nije jedini vrijedan posao koji je kompanija *Tradeunique* odradila u Crnoj Gori, nakon što joj je Marović, po dolasku iz Beograda otvorio vrata. Latinović je uspio da kupi vojni kompleks na Rtu Arza, na samom ulazu u Boku Kotorsku. A njegovo ime vezuje se i za aferu WTE, odnosno izgradnju postrojenja za prečišćavanje voda.

Kako god, ni Marovići, a ni Latinović zbog spornih poslova u Budvi nijesu u zatvoru. Neki od razočaranih članova budvanske grupe, koji nijesu imali tu sreću, pa su odrobijali umiješanost u budvanske poslove, kao insajderi, progovorili su u medijima. **Đorđe Pinjatić**, bivši poslanik i jedan od optuženih, kazao je prošle sedmice u emisiji *Načisto* na TV *Vijesti* da se osjeća kao žrtveni jarac. Godinu dana nakon što je izašao iz zatvora ne može da nađe nikakav posao, objasnio je.

Pinjatić je kazao da je uvjeren da Marović ne bi mogao da izbjegne zatvor da nije bilo amina iz crnogorske vlasti. Ta činjenica, kazao je, izaziva kod njega „još veću depresiju” poredeći svoje stanje sa zvaničnim razlogom zbog čega Marović nije u ZIKS-u.

Fotografija Svetozara Marovića

• TUŽILAŠTVO
JOŠ IGNORIŠE
KRIVIČNU PRIJAVU
MANSA: Branimir
Gvozdenović, bivši
ministar za uređe-
nje prostora

kako sjedi u jednom beogradskom lokalu objavljena je u vrijeme kada je on pošao na liječenje u Beograd, umjesto na izvršenje zatvorske kazne u ZIKS.

Marović je 23. decembra 2016. godine trebalo da počne sa izdržavanjem te kazne, ali je Osnovni sud u Kotoru uvažio njegovu molbu za tromjesečno odlaganje zatvora. Predsjednik kotorskog

suda **Branko Vučković** kazao je da je Maroviću tada bilo naloženo da se u ZIKS javi 3. aprila naredne godine ili će u protivnom, prinudno biti priveden. To se nije dogodilo. Uprkos u međuvremenu raspisanoj Interpolovoj potjernici i mišljenju sudsko-medicinskog odbora Medicinskog fakulteta u Podgorici da je Marovićeve zdravstvene tegobe moguće adekvatno tretirati i u zatvoru u Crnoj Gori, šef budvanske kriminalne grupe i dalje je na slobodi. Uprkos obećanju crnogorskog ministra pravde **Zorana Pažina** da neće dozvoliti da se Marović izruguje pravdi.

Da li šef budvanske kriminalne grupe vrijeme provodi u bolnici ili u stanu u Beogradu, niko ne može sa sigurnošću da utvrdi. Osim njega

Jedan od članova budvanske grupe koji je svoje odrobijao, **Đorđe Pinjatić** je u emisiji *Načisto* na TV *Vijesti* kazao da je uvjeren da Marović ne bi mogao da izbjegne zatvor da nije bilo amina iz crnogorske vlasti, i da ta činjenica kod njega izaziva „još veću depresiju”

u Beogradu je i njegov sin Miloš, koji je u međuvremenu i dobio tamošnje državljanstvo, uprkos procesu u Crnoj Gori. Nedavno je objavljeno i da je Svetozar Marović od Srbije tražio penziju i vozača, što je demantovao njegov advokat **Zdravko Begović**.

Marović ne samo da nije započeo sa izdržavanjem zatvorske kazne već nije platio ni novčanu kaznu. Ovih dana objavljeno je da je javna izvršiteljka **Snežana Pavličić** prihvatila je predlog Opštine Budva i donijela rješenje za naplatu 1.096.481 eura, koliko po presudi podgoričkog Višeg suda, duguje šef budvanske kriminalne grupe. Tokom samog procesa Marovići su u Crnoj Gori prodavali vrijednu imovinu.

Sve to učinilo je da ne sumnja samo Đorđe Pinjatić da je proces protiv Svetozara Marovića unaprijed dogovorena stvar. U javnosti su, da postoji „aranžman” Marovića i crnogorskog vrha, izražene sumnje ubrzo nakon sklapanja sporazuma tužilaštva sa njim i drugim članovima budvanske grupe. Većina Budvana dobila je niže od minimalnih zatvorskih kazni, dok neki članovi nijesu morali ni da plate štetu napravljenu budvanskoj kasi. Drugi, opet, poput Pinjatića odrobijali su svoje kazne bez mogućnosti odbrane jer je Marović priznao krivicu i sklopio sporazum za tužilaštvom. Potpisivanje takvog sporazuma sa šefom kriminalne grupe, prema tumačenju uglednih advokata i pravnika, neuobičajeno je. Sporazumi bi trebalo da se sklapaju kako bi se došlo do kvalitetne optužnice protiv najodgovornijih, što se nije desilo u ovom slučaju.

Pinjatić je takođe ukazao da ni svi odgovorni umiješani u budvanske poslove, nijesu procesuirani. On je podsjetio da je svaki plan usvojen u SO Budva morao da ima saglasnost nadležnog Ministarstva za uređenje prostora. Krivičnu prijavu protiv **Branimira Gvozdenovića**, bivšeg ministra uređenja prostora, zbog nekih od budvanskih afera, podnijela je svojevremeno tužilaštvu Mreža za afirmaciju nevladinog sektora

• GRADIO I TQ
PLAZU U SRBIJI:
Mirko Latinović

Objekat u kom se nalazi Marovićev stan u Beogradu je, kao i onaj u Budvi, izgradila kompanija **Tradeunique** u vlasništvu **Mirka Latinovića**. Investicija u Budvi bila je predmet istrage **Specijalnog tužilaštva Milivoja Katnića**

(MANS). Gvozdenovića tužilaštvo, međutim, nikada nije procesuiralo.

„Nove informacije u vezi sa slučajem Zavala i budvanskom kriminalnom grupom, koje je iznio bivši poslanik DPS-a Đorđije Pinjatić, predstavljaju novo podsjećanje da taj slučaj nije adekvatno procesuiran, te da ključni akteri ne samo da još uvijek nisu iza rešetaka već i dalje zauzimaju visoke državne funkcije”, saopštio je zamjenik izvršnog

direktora MANS-a **Dejan Milovac**. On je podsjetio da je MANS 2007. godine, kada je istraživao slučaj Zavala, ukazao na činjenicu da kompletan posao nije mogao biti sproveden bez saglasnosti samog vrha partije, uključujući i tadašnjeg resornog ministra urbanizma **Branimira Gvozdenovića**.

To nije jedina reakcija na ispovijest Pinjatića. Socijaldemokratska partija (SDP) pozvala je nadležne državne organe, prije svega Specijalno državno tužilaštvo za organizovani kriminal, da pod hitno ispituju navode bivšeg poslanika DPS. Pinjatić je između ostalog kazao i da je DPS-u za tri godine na razne načine dao pola miliona eura, a da je lično Svetozaru Maroviću dao 300.000 eura za izbornu kampanju.

Ostali *dugovi* Svetozara Marovića prema vrhu partije i obratno za sada će ostati tajna. Dok ne progovore neki novi insajderi.

Milena PEROVIĆ-KORAĆ

Nužda je zakon

Piše: Zoran RADULOVIĆ

Sudski savjet je – hvala Vladi, Venecijanskoj komisiji i bespogovorno poslušnim poslanicima vladajuće većine u crnogorskom parlamentu – preživio *Dan D* kada je istekao četvorogodišnji mandat četirima tzv. *uglednih pravnika* iz njegovog sastava (Savjet, inače, broji 10 članova). Sad bi trebalo vidjeti kako će država preživjeti neprikriveno gaženje Ustava u Skupštini. Izvršeno uz podršku i blagoslov čelnika pravosuđa.

Ukoliko vas makar imalo interesuje ta tema, sigurno već znate: Ustav Crne Gore propisuje da Skupština bira četiri člana Savjeta („ugledna pravnik“) na prijedlog nadležnog radnog tijela, a poraspisanom javnom pozivu. U istom članu (127) Ustava precizirano je da je „mandat Sudskog savjeta četiri godine“.

Onda je, prije nekih pola godine, Vesna Medenica, kao predsjednica Vrhovnog suda i član Savjeta po službenoj dužnosti (funkciji), počela priču kako će, početkom jula, sudska vlast u Crnoj Gori ostati obezglavljena, ukoliko Skupština ne bude u stanju da na zakonom propisan način izabere nove članove. Medenici su potom za pravo dali ministar pravde Zoran Pažin i predsjednik Sudskog savjeta Mladen Vukčević (jedan od *uglednika*

kojima je mandat u srijedu produžen – može biti i doživotno). Slijedili su ih premijer Duško Marković i kompletna vlada. Predsjednik Skupštine Ivan Brajović i njemu potčinjeni poslanici... A pretpostavka je postajala tvrdnja. Izostao je samo jedan, akteri tvrde, *beznačajan* detalj.

Niko, naime, ne umije da objasni ko se to i kada uvjerio da Skupština Crne Gore, u ovom sastavu, ne može da izabere članove Sudskog savjeta po propisanoj proceduri. Pošto se parlament na tu temu nije izjašnjavao još od sredine 2014., kada su uspješno izabrani *bivši i budući* članovi Savjeta. A struktura parlamenta (pozicija-opozicija) nije bila bitno drugačija od današnje.

Slijedeći nečiju pretpostavku, izvršna, zakonodavna i sudska vlast su, ujedinjene, promijenile i primijenile Zakon o sudskom savjetu i sudijama omogućavajući tzv. *uglednim pravnicima* iz Sudskog savjeta da produže mandata „do izbora novih članova“. A taj izbor je, tvrde u jednoglasju, nemoguće obaviti u ovom sazivu Skupštine. I tzv. *ugledni pravnici* to su prihvatili. Pa je novi Sudski savjet sa šest starih članova konstituisan u srijedu.

Prema najavama iz parlamenta, Odbor za politički sistem i pravosuđe će tek jedan dan kasnije, u četvrtak, početi sa odabirom među odavno prijavljenim kandidatima, tzv. *uglednim pravnicima*, kako bi plenumu predložio četvoro potencijalnih članova novog Savjeta. Zašto ovaj posao nije obavljen, recimo, u martu? Svi iz vladajuće većine bili su zauzeti predsjedničkom kampanjom Mila Đukanovića? U redu. To zaista može biti važnije od Ustava.

Opet, ako tražimo analogiju, ona se nameće sama po sebi. I vraća nas nekih četvrt vijeka unazad. Sjećate li se kako smo pošli da Dubrovnik branimo od Konavljana? Trideset hiljada ustaša spremnih za napad preži na crnogorskoj granici, graktali su isti oni koji su deceniju kasnije objašnjavali kako su tada nasjeli na vlastite laži. Orni da zapjevaju *Oprosti nam Dubrovniče*.

Da li je samo slučajnost to što ti isti koji su gazili ondašnu Jugoslaviju i Ustav SFRJ sada gaze Ustav Crne Gore?

Nužda zakon mijenja, podsjeća nas ministar pravde. Ne pokušavajući da objasni ko je to među nama, tačno, u nuždi. I zašto.

Jedno vidimo. Članovima ovdašnjih Savjeta – Sudskog, antikorupcijskog, Javnog servisa ili Centralne banke – savjetuje se da stalno budu na oprezu. I u nuždi. Pošto tada donose najbolje odluke za našu stvar. Od *Dubrovačke republike* do *Venecijanske komisije*. A kome nije nužda, toga smijene. Nije podoban, dok ne čuči.

» Slijedeći nečiju pretpostavku, izvršna, zakonodavna i sudska vlast su, ujedinjene, promijenile i primijenile Zakon o sudskom savjetu i sudijama omogućavajući tzv. *uglednim pravnicima* iz Sudskog savjeta da produže mandata „do izbora novih članova“. A taj izbor je, tvrde u jednoglasju, nemoguće obaviti u ovom sazivu Skupštine. I tzv. *ugledni pravnici* to su prihvatili. Da su vječni

Interesi povlašćenih prijetе sistemu

Da nije tragično, bilo bi smiješno to što nas je snašlo iz Centralne banke Crne Gore (CBCG).

Guverner **Radoje Žugić**, potpomognut sa šest članova Savjeta CB (makar četvorica među njima se lažno predstavljaju i prodaju za velike pare pošto im je mandat istekao prije dvije godine) po hitnom postupku zahtijeva od Skupštine Crne Gore da razriješi viceguvernerku **Irenu Radović**. Spočitavajući joj nestručnost, donošenje odluka u ličnom interesu i odavanje poslovne tajne. Narodski – izdaju!

Riječ je o istoj osobi koju je parlament prije nepunih 18 mjeseci imenovao za viceguvernerku zaduženu za kontrolu bankarskog sistema. Irena Radović je, prema podacima sa sajta CBCG, nakon proglašenja crnogorske nezavisnosti 2006. bila zamjenica britanskog ambasadora u Crnoj Gori. U oktobru 2010. imenovana je na mjesto ambasadorke Crne Gore u Francuskoj, i nerezidentnog ambasadora u Knjaževini Monako i Knjaževini Andori. U istom periodu, do oktobra 2015., bila je ambasadorka i stalna predstavica Crne Gore pri UNESCO... Profesionalni angažman u CBCG započela je kao savjetnica guvernera za kontrolu bankarskog sistema, u jesen 2016.

Iznoseći odbranu na stranicama ovdašnjih medija, dr Radović kaže kako se suočava sa „odmazdom čovjeka koji smatra da je iznad zakona, institucija i sistema“. Za inicijativu guvernera Žugića za njeno razrješenje i postupak koji je

Postoji narodna mudrost koja nadobudne uči da kad im je sve potaman stave kamičak u cipelu da ih žulja. Naši stručnjaci iz CBCG postupili su suprotno. Kad finansijski sistem nije imao ozbiljnijih problema oni su riješili da stave – cipelu pod kamen. A zaboravili su da opomenu vlasnike da na vrijeme izvade nogu

• KO ĆE BITI SLEDEĆA
META: Irena Radović

uslijedio tvrdi da su „protivzakoniti, neprofesionalni i neljudski“.

Kako bi otklonili sve nedoumice i sumnje da je u pitanu „samo“ lični sukob dvoje od osmoro ljudi koji imaju pravo da vedre i oblače crnogorskim finansijskim sistemom, guverner i viceguvernerka stvar su podigli na nivo (ne)profesionalnih odnosa i angažmana unutar CBCG.

„U ostvarivanju dužnosti i ovlašćenja viceguvernera za kontrolu bankarskog sistema dr Irena Radović nije pokazala odgovarajući nivo stručnosti i efikasnosti, što je rezultiralo i predlaganjem određenih rješenja za koja je utvrđeno da su mogla imati ozbiljne posljedice i rizik po stabilnost bankarskog sistema i negativno uticati na ugled i integritet CBCG“, navedeno je u obrazloženju prijedloga za smjenu dr Radović, dostavljenom Skupštini Crne Gore, „Takođe, nije poštovala ni politike, procedure i proces odlučivanja uspostavljene aktima CBCG“.

Ni Irena Radović nije ostala dužna. „Moji odnosi sa guvernerom Žugićem bili su poremećeni tako i toliko da sam, nakon neuspjele medijacije, bila prinuđena da podnesem tužbu“, stoji u njenom saopštenju. „Neki od razloga

za tužbu nalaze se u činjenicama da je guverner više mjeseci odbijao komunikaciju nužnu za obavljanje mog i njegovog posla – ključnog u CBCG za stabilnost finansijskog sistema; smjene rukovodilaca u mom sektoru bez konsultacije sa mnom i bez bilo kakvog obrazloženja; zaduživanja drugog viceguvernera zadacima iz domena moje zakonske nadležnosti uz neinformisanje ključnih ljudi sektora kontrole banaka i mene kao nadležnog viceguvernera; opasnog i nezakonitog zadržavanja

bitnih informacija za kontrolu banaka i uskraćivanja mi prava da raspolazem informacijama o takvim i drugim aktivnostima u CBCG kada ih zatražim kao viceguverner i član Savjeta CBCG...“.

Radović, konačno, tvrdi kako je povreda zakona učinjena i tako što je postupak njenog razrješenja započet pošto je ona pred Osnovnim sudom u Podgorici pokrenula spor zbog diskriminacije i mobinga protiv guvernera Žugića. I taj postupak je u toku.

Ta činjenica je važna i guverneru i njegovim saradnicama iz Savjeta CB. U njihovom zahtjevu za razrješenje stoji kako je Radović „u okviru jednog od postupaka koji je pokrenula kod drugog nadležnog organa“ dostavila dokument koji je CBCG označila određenim stepenom tajnosti. CBCG je protiv nje krajem maja podnijela krivičnu prijavu zbog sumnje da je izvršila krivično djelo „odavanja poslovne tajne“.

„Taj navod je sramna manipulacija guvernera Žugića“, odgovara

Vlast bez kredibiliteta

Savjet CBCG ima osam članova: guverner Radoje Žugić, viceguverneri **Nikola Fabris**, Irena Radović i **Miodrag Radonjić** i četiri člana koji nijesu zaposleni u Centralnoj banci: **Srđa Božović**, **Milivoje Radović**, **Milorad Jovović** i **Asim Telaćević**.

Njih sedam (svi sem Radović) podržali su i potpisali Predlog za razrješenje viceguvernerke. Problem je što je četvorici od sedam potpisnika mandat u Savjetu CBCG istekao 2016. (Telaćević, Božović, Radović i Jovović su „samozvani“ članovi Savjeta). Zakonodavna vlast nije našla za shodno da se pozabavi izborom njihovih nasljednika.

Znači, zahtjev za razrješenje Irene Radović potpisalo je troje od mogućih osam članova Savjeta sa zakonitim mandatom. To ne znači da se ni njihov potpis, odnosno funkcija, ne može problematizovati.

Počnimo od guvernera.

Žugića je nekadašnji predsjednik Filip Vujanović prvi put predložio za prvog čovjeka Centralne banke 2010. nakon obračuna vlasti sa dotadašnjim guvernerom **Ljubišom Krgovićem**. Potom je, 2012. podnio ostavku na funkciju guvernera, vratio se u Vladu (ministar finansija) i ponovo postao član DPS. I njenog Glavnog odbora. Opet je, nakon što ga je Vujanović 2016. u svom trećem mandatu predložio za guvernera, podnio ostavke na političke funkcije...

„Predsjednik je za guvernera predložio bivšeg guvernera i ministra finansija a sadašnjeg savjetnika predsjednika Vlade“, pisalo je u zahtjevu koji je Vujanović uputio parlamentu. „Mogao je, jednako, dodati još ponešto iz zvanične biografije predloženog kandidata“, pisali smo u *Monitoru* tih dana: „Radoje Žugić je radio i u odborima dvije komercijalne banke - Podgoričke banke prije privatizacije i Prve banke Crne Gore. Predsjedavao je odborima direktora Servisimporta, Centralne depozitarne agencije, Lovćen osiguranja. Dvije od pomenutih kompanija od propasti je spasila privatizacija, dvije država, a pete više nema. Da li je to mana ili preporuka bivšem i budućem guverneru?“

Nikola Fabris je, možda najdugovječniji funkcioner CBCG. Šira ga javnost prepoznaje po 500 eura „jednokratne socijalne pomoći“ koju je 2014. primio od Ministarstva prosvjete (u mandatu ministra **Slavoljuba Stijepovića**) dok se njegova mjesečna zarada mjerila hiljadama eura.

Fabris je tvrdio da socijalu nije ni tražio ni dobio. U pitanju je, kaže, 500 eura kojim je Ministarstvo pomoglo objavljivanje knjige *Umijeće upravljanja novcem*, koautora Nikole Fabrisa i **Radojice Luburića**, izvršnog direktora CBCG. Novac nije vraćen a afera je zataškana.

Najmlađi član Savjeta, viceguverner Miodrag Radonjić bio je Žugićev pomoćnik kada je ovaj bio ministar finansija. Verzirani kažu kako je aktuelni viceguverner, na koga je Žugić prenio najveći / najvažniji dio poslova iz nekadašnje nadležnosti viceguvernerke Radović šefovo povjerenje zaslužio tokom pregovora i potpisivanja kredita za izgradnju autoputa sa kineskom *Eksim bankom*. Taj kredit je uzet u dolarima i realizovan je bez osiguranja od valutnog rizika.

Probrano društvo.

Radović, „ne radi se o dokumentu koji je označen stepenom tajnosti i kao takav se ne smatra poslovnim tajnom”. Pa prelazi u *kontraofanzivu*. „U oktobru 2017. godine sam odbila da napišem predlog za smjenu glavnog izvršnog direktora jedne od stranih banaka u Crnoj Gori bez ikakvog razloga ili validnog utemeljenja. Nijesam se slagala sa selektivnim kontrolama pojedinih banaka, dok su se druge kontrole odlagale na zahtjev guvernera. Tražila sam da se u CBCG strogo vodi računa da se ne ponavlja praksa da se u tenderskoj komisiji za nabavke CBCG ili u svojstvu ovlaštenog lica ne nalazi bilo ko od bliskih srodnika članova rukovodstva CBCG, poput sestrića guvernera... Ta praksa je nastavljena”, navodi u saopštenju viceguvernerka koja će, možda, biti razriješena prije nego što ovaj tekst stigne do čitalaca.

Stvar je hitna, zaključio je Žugić. Možda je do tog uvjerenja došao nedavno, kada je *Dan* objavio dokumenta koja pokazuju da je CBCG finansirala njegove doktorske studije i preskupa službena putovanja. Žugić je, navodno, zaključio da je Radović *zaslužna* što su ta dokumenta procurela iz CBCG, mada njihovi saradnici kažu kako kontrolori banaka nemaju pristup izvodima CBCG.

Ili je stvar starijeg datuma. Žugić je, jesenas, kroz parlament provukao izmjene i dopune Zakona o centralnoj banci. Praktično u jednom danu. I bez rasprave. Bio je to dopunjeni i doradeni prijedlog koji je, nekih dvije godine ranije, zaustavio isti Radoje Žugić. Tada u svojstvu ministra finansija u vladi **Mila Đukanovića**.

Jedan od noviteta „Žugićevog Zakona“ bilo je to što su iz njega ispali članovi 47 i 48 koji su propisivali prava i obaveze viceguvernera za kontrolu bankarskog sistema i viceguvernera za finansijsku stabilnost i platni promet. „Izmjenama i dopunama Zakona o CBCG iz 2017. godine propisano je da guverner može pojedine poslove iz svoje nadležnosti prenijeti na viceguvernere, što znači da guverner

Kako bi otklonili sve nedoumice i sumnje da je u pitanu „samo” lični sukob dvoje ljudi koji imaju pravo da vedre i oblače crnogorskim finansijskim sistemom, guverner i viceguvernerka stvar su podigli na nivo (ne)profesionalnih odnosa i angažmana unutar CBCG

u skladu sa Ustavom i zakonom odlučuje da li će i koje poslove iz svoje nadležnosti prenijeti na viceguvernere...“, objašnjava Savjet CBCG u prošlonedjeljnom dopisu Skupštini Crne Gore. Privatizacija na *mala vrata*.

Prema onome što je *Monitor* saznao, poslanici nijesu imali pojma o tome šta i zašto usvajaju. Izgleda da je viceguvernerka Radović – svjesna šta pomenute promjene znače i za njen profesionalni angažman – pokušala da upozori poslanike vladajuće većine na potencijalnu opasnost. Ali, stvar je već bila gotova.

Samo je, dodatno, navukla šefovu

srđbu. I produbila već započet sukob – lični i profesionalni. Nema sumnje da će neki od medija prije ili kasnije objaviti dokumentaciju koja pokazuje naum Žugića i njegove CBCG da imenuje i razrješava menadžment komercijalnih banaka. Iako to nije njegov, već posao akcionara i borda tih banaka.

A panika je počela. Ne samo u Crnoj Gori. Nema čovjeka sa ozbiljnijim rejtingom u svijetu finansija koga od ponedjeljka nije pozvalo bar nekoliko sagovornika iz inostranstva, uglavnom iz centrala ovdašnjih banaka, interesujući se šta im je raditi. Do „konačnog“ – treba li povlačiti kapital.

To bi – na nekom drugom mjestu – proizvelo posljedice po one koji su, slijedeći vlastite interese, ugrozili sistem. Postoji narodna mudrost koja nadobudne uči da kad im je sve potaman, stave kamičak u cipelu da ih žulja. U CBCG su postupili suprotno. Kad sistem nije imao ozbiljnijih problema oni su riješili da stave – cipelu pod kamen. Samo što su zaboravili da opomenu vlasnike, kako bi na vrijeme izvadili nogu.

Štetu će platiti neko drugi.

Zoran RADULOVIĆ

LOVČEN BANKA^{AD}

Stambeni kredit **sa 12 mjeseci grejs perioda**

- do €150.000
- NKS od 3,75% (fiksna)
- EKS od 3,96%
- rok otplate do 240 mjeseci

Reprezentativni primjer: Ukupan iznos kredita: 60.000 € / Rok otplate: 180 mjeseci / Nominalna kamatna stopa: 3,75% (fiksna) / Efektivna kamatna stopa: 3,96% / Adminsitrativna naknada: do 1% ukupnog iznosa kredita / Anuitet: 477,12 € / Ukupan iznos koji potrošač treba da plati: 80.156,25 € / Ukupni troškovi za potrošača. 20.156,25 €*

*Ukupni troškovi predstavljaju zbir kamata za cijeli period trajanja kredita, administrativne naknadu (do 1% ukupnog iznosa kredita), naknade za mjenicu (2€), upita u Kreditni biro CBCG (3,5€). U obračun EKS, obračun ukupnih troškova i ukupnog duga nije uključen trošak za pribavljanje lista nepokretnosti, premije osiguranja i procjene nekretnine, koji će biti uključen u konačan obračun.

Mržnja je u modi

Kad prosječnom crnogorskom građaninu kažete da mladi slušaju i pjevaju fašističke pjesme, vjerovatno će pomisliti na omladinu privrženju nekoj od desničarskih partija i „evergrinima“ kao što su: „Od Topole pa do Ravne gore“ ili „Marširala kralja Petra garda“. Ništa od toga. Hitovi potiču iz devedesetih, zovu se, na primjer, „Sve džamije u oblake lete“ i „Oj Alija, Aljo, muslimanski izrode“ i u modi su već među djecom.

„Artist“ se zove **Rodoljub Roki Vulović**. Teče pjesma: „Oj Alija, Alija muslimanski izrode / prevešće te Tuđman žednog preko vode /

Oj Alija Aljo male su ti međe / da si ost'o sa nama bile bi još veće“. Refren glasi: „Nema više turskih pita od posavskog zlatnog žita!“

Hit ima više verzija na internetu. Jedan video počinje kadrom tenka koji prolazi kroz ruševine, slijedi junak sa uzdignuta tri prsta. Potom vojnici kroz razoreni grad – moguće Vukovar – nose crnu zastavu sa mrtvačkom glavom. U sljedećem kadru eksplodira čošak jedne zgrade. Kuće koje gore, u daljini

„Došlo vrijeme da se Srbi svete/ Sve džamije u oblake lete“, stihovi su jednog od hitova popularnim među crnogorskom djecom. Sluša se već na kraju osnovne škole, širi, pored ostalog, u grupama koje djeca prave dok igraju kompjuterske igrice

džamija, vojnici na tenkovima, ljudi sa crnim kapuljačama, snimci iz logora u kojima su bili Bošnjaci. Cijev koja gađa neku zgradu, po svemu sudeći u Sarajevu. Za kraj: artiljerijski pogodak u minaret.

Baja Mali Knindža ima više hitova, najveći je, ipak: „Ne volim te Alija, zato što si balija, srušio

Adolf i Eva

Zapuštenost crnogorskog društva očita je i po tome što niko više ne reaguje ni na otvoreno pogrešne pojave, nezamislive u uljudnom svijetu. Na državnom takmičenju u debatama, održanom prošle godine u podgoričkoj gimnaziji „Slobodan Škerović“ jedan od timova se zvao „Adolf i Eva“.

„Niko im nije branio, svako može da odabere ime koje hoće“ objašnjava *Monitorova* sagovornica, gimnazijalka.

si miran san! Nosila ti Drina sto mudžahedina – svaki dan!“

Raspjevani Miro Semberac zadužen je za izvedbu djela: „Jadna Bosno suverena“. Početak govori sve: „Jao jadna Bosno suverena/ Zbog Alije posta razorena/Što proglasi Bosnu suverenu / Ne imao glavu na remenu/Došlo vrijeme da se Srbi svete/Sve džamije u oblake lete.“ Pored verzije u kojoj umjetnik zaneseno cupka, postoji i animirana u kojoj je impresivan dio gdje Alija, nacrtan kao čiča Gliša, ostaje bez glave.

Sluša se već na kraju osnovne škole, širi, pored ostalog, u grupama koje djeca prave dok igraju kompjuterske igrice. „Ja sam te pjesme prvo čuo na internetu, od drugova koji su iz Dalmacije. U školi većina djece zna takve pjesme.

Neki od nas to slušaju ironično, ali u razredu ima i neočetnika koji stvarno tako misle”, kaže *Monitorov* sagovornik, novopečeni gimnazijalac. Na pitanje ko je **Alija Izetbegović** kaže: „Neki Bosanac, biće predsjednik Bosne”. Ne zna ko je **Slobodan Milošević**.

Priča kako i među njegovim internet drugovima ima različitih, više ili manje zagriženih. „Jedan drug nas je jednom ubjeđivao da je jedini način da Srbi i Hrvati nešto zajedno urade da, ako se neka Bosanda raznese u crkvi, zajedno idu palit džamije”.

Nije riječ ni o kakvom podmlatku navijačkih grupa, nikakvi skinhedsi, nikakvi vjerni slušaoci srpske majke **Cece Ražnatović**, ne ni djeca sa margina društva. Obična djeca, 14-15 godina, dobri đaci. Osim ovog „specijalnog“, prate

svjetske muzičke trendove.

U jednoj od crnogorskih škola dječaci su jednom odlučili da prirede koncert i uredno u školi otpjevali „Sve džamije u oblake

Nije riječ ni o kakvom podmlatku navijačkih grupa, nikakvi skinhedsi, nikakvi vjerni slušaoci srpske majke **Cece Ražnatović**, ne ni djeca sa margina društva. Obična djeca, 14-15 godina, dobri đaci. Osim ovog „specijalnog“, prate svjetske muzičke trendove

Da ne bješe Nikšićana

Red je da se podsjeti: Baja Mali Knindža opjevao je i „Rat za mir”.

„Tamo pored plavog mora borila se Crna Gora / Kad je bilo stani-pani stizali su Nikšićani / Kada ono borba poče / kod Goražda i kod Foče.

Reci sestro gorska vilo / Kako li je tamo bilo / I po kiši i po blatu / Dubrovniku i Cavtatu / i Konavli i Čilipi / Crnogorci kad zaškripi.

Da ne bješe Nikšićana i momaka iz Berana / Uvelo bi naše cvjeće kod Trebinja i Bileće. I tako dalje.

Ako ćemo pravo, Baja Mali Knindža neuporedivo je pošteniji od tvoraca i pisaca domaće istorije. Samo da je još dodao ubistva, silovanja, paljenje, etničko čišćenje.

lete“ obogaćenu verzijom na engleskom. Školi je bilo najvažnije da niko za to ne čuje.

Većina ratničkog muzičkog smeća proizvedenog devedestih objavljuje se i na engleskom prevodu. „Oj Alija, Aljo“ ima i verziju prevedenu na turski.

„Oj Alija Aljo, muslimanski izrode“ prevedeno je kao „muslim degenerate.“ Po onome što piše u komentarima, YouTube povremeno blokira neke od kanala bogatih takvim sadržajima, ali se oni brzo pojave pod drugim imenom. Podrška stiže odasvud. Ne samo: „Поздрав от България :) СМЪРТ ЗА ТУРЦИТЕ!!!“, i od ostale slovenske braće, već i iz Engleske, Amerike... prosto, sa svih strana.

Koliko čitava stvar ima veze s mozgom pokazuje, recimo, to da je pjesma „Serbia strong – Bog je Srbin i on će nas čuvati“, sa sihovima „Karadžiću vodi Srbe svoje/Nek’ se vidi nikog se ne boje“, ilustrovana fotografijama **Radovana Karadžića** sa suđenja u Haškom tribunalu.

Koliko sve ima veze sa zapuštenim društvom, djecom bez predstave o vrijednostima, bez svijesti o tome šta je dobro, a šta

zlo, pokazuje sve ostalo.

„Humor naše generacije je jednostavno takav“, kaže djevojčica koja objašnjava da se ona sa svojim društvom takvim pjesmama ruga. „Znam da ima puno glupih ljudi u mojoj generaciji koji to slušaju i koji se jednog dana mogu skupiti i uraditi ko zna šta“. To što ona zna, ne znaju oni koji bi morali znati.

Društvo u kojem je slagana laž na laži, u kom su ratovi devedesetih dijelom prekrečeni, dijelom prekriveni državnim zaboravom, nije ni voljno ni spremno da se bori protiv fašizma koji gmiže ispod površine i niko ne zna kad će i kako će eksplodirati. „Svaka misao, i ona najbolja i ona najgora, podrazumijeva mogućnost da se i ostvari: ona nosi težnu da se širi, da djeluje i da je drugi prihvate kao način mišljenja orijentacije i akcije“, piše profesor **Đuro Šušnjić**.

Na kraju osnovne škole, u posljednjoj lekciji iz historije, đaci uče „Raspad Jugoslavije“. Na pet stranica sa gomilom fotografija u dva poglavlja: Kriza jugoslovenskog društva i Stvaranje novih država. Ratovi u Sloveniji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini stali su u pet-šest bezličnih pasusa. Svaka rečenica kao da je sto puta procijedena ne bi li bila što bezbojnija. Nikakvo čudo što, i ako nije preskočio posljednju lekciju, naš sagovornik ne zna ko je Slobodan Milošević. U udžbeniku postoji njegova fotografija iz Haga, piše i kad je tamo isporučen. Doktoru nauka koji nikad nije čuo za naše ratove da date to štivo, teško bi shvatio šta se zapravo događalo.

Svi stariji od pedeset godina svojim su očima gledali u kakve su se zvijeri pretvorili mnogi od onih koji su odrastali u bratstvu i jedinstvu. Nije lako čak ni zamisliti kako bi, ako bi bili prilike, izgledali ovi koji rastu uz leteće džamije.

Miloš BAKIĆ

NEKONTROLISAN IZVOZ ZMIJA I ŠVERC PRIJETE DA NARUŠE EKOLOŠKU RAVNOTEŽU

Poskok bez zaštite

Iz Crne Gore godišnje se u Srbiju izveze i više od 200 živih primjeraka poskoka i tako ugrožava opstanak ove vrste zmija, značajnih za ekološku ravnotežu. Crna Gora je jedina zemlja u regionu koja ne štiti zakonom otrovnice, pa se njima trguje i švercuje.

Iako Srbija nikada nije dobila dozvolu, trgovina poskocima između dvije zemlje odvija se neometano. Ministarstvo zaštite životne sredine Srbije već četiri godine beogradskom Institutu za virusologiju, vakcine i serume „Torlak“ izdaje godišnju dozvolu za uvoz 300 živih primjeraka poskoka (*Vipera ammodytes*) iz Crne Gore. Crnogorsko Ministarstvo održivog razvoja i turizma, odnosno Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, s druge strane, svake godine uredno odbije zahtjev za dozvolu za izvoz sa svoje teritorije. Ali to odbijanje je u stvari – pristanak. U obrazloženju Agencije se navodi da poskok nije zaštićena vrsta u Crnoj Gori i da „nije propisana obaveza izdavanja dozvole od strane nadležnog organa“.

Ministarstvo zaštite životne sredine Srbije, na pitanje *Centra za istraživačko novinarstvo Crne Gore* (CIN–CG) i *Monitora*, o tome koliko je izdato dozvola za povratak poskoka u Crnu Goru, kratko je odgovorilo – nijedna.

Iz ovog resora podsjećaju da je poskok u Srbiji zaštićen i da njegovo sakupljanje u prirodi nije dozvoljeno još od 2013. godine. Institut „Torlak“ je prvi zahtjev za uvoz iz Crne Gore

Za razliku od zemalja regiona i Evrope, Crna Gora nije zakonom zaštitila otrovnice, pa su one predmet trgovine i krijumčarenja. Biolozi upozoravaju da se na pojedinim lokalitetima, zbog prekomjernog lova poskoka može pojaviti i mišja groznica

uputio 2014. godine. Tada je uvezeno 140 poskoka, sljedeće godine 218, prethodne 126, a prošle 33 otrovnice. Prema podacima Ministarstva zaštite životne sredine Srbije, u maju ove godine podnijet je zahtjev za uvoz 200 živih otrovnica.

Dok nadležni u Crnoj Gori tvrde da izvoz poskoka ne može ugroziti opstanak te vrste i ne žure sa mjerama zaštite, stručnjaci u razgovoru za CIN-CG/*Monitor* kažu da su te ocjene paušalne.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma Crne Gore (MORT) ističe da se „na osnovu dosadašnjih istraživanja i

monitoringa pomenutih vrsta (poskok, šarka), smatra da se usljed stanja brojnosti ovih populacija trenutno ne zahtijeva njihova nacionalna zaštita. Ipak, iz MORT-a kažu da će „ukoliko se ukaže potreba za revizijom i usklađivanjem *Liste zaštićenih vrsta u Crnoj Gori*, a nakon završetka opsežnih terenskih istraživanja u kontekstu nominacije Natura 2000 vrsta i staništa, u prvom planu biti vrste koje su u režimu korišćenja, odnosno poskok“.

Natura 2000 je mreža područja zaštite prirode na teritoriji EU.

„Kako se nominacija Natura

2000 mreže od strane Crne Gore mora završiti do dana punopravnog članstva u EU, zasigurno da će se u navedenom vremenskom periodu najkasnije donijeti odluke o reviziji *Liste zaštićenih vrsta*“, kazali su iz MORT-a.

„U zavisnosti od utvrđenog stanja populacija, prioriteta mjera biće i potpuna zabrana izlova jedinki za proizvodnju antiseruma sa određenih lokaliteta u državi“, naglašavaju u Ministarstvu.

U Rješenju Agencije iz marta ove godine navodi se mišljenje Sektora za zaštitu prirode, monitoring, analizu i izvještavanje: „Sakupljanje i izvoz jedinki vrste *Vipera ammodytes* (poskok) na području Crne Gore u periodu maj-jul 2018. (lokaliteti: Danilovgrad, Lazine, Koljat, Očinići, Cetinje, Pečurica, Vladimir, Ostros i područje Pljevalja), u količini od 200 jedinki, neće ugroziti opstanak vrste, niti se negativno odraziti na brojnost populacije“.

Na ponovljeno pitanje, o tome na osnovu čega tvrde da

sakupljanje i izvoz poskoka neće ugroziti ovu vrstu, iz Agencije su odgovorili da ne posjeduju egzaktno podatke, ali da oni na koje se pozivaju proizilaze iz redovnih terenskih istraživanja koje sprovode njihovi

Kazna za ubijanje poskoka u Srbiji je oko 120 eura, a za šarku više od 800 eura. Ubijanje životinja se tretira i kao krivično djelo, pa pored novčane prijete kazna zatvora do jedne godine. Kazna za ubijanje poskoka u Hrvatskoj iznosi gotovo hiljadu eura

eksperti.

Biolog **Vuk Iković** za CIN-CG/*Monitor* ističe da vjerodostojnih podataka nema: „Za pojedine vrste su rađena istraživanja na svega par lokaliteta, ali opšte stanje je nepoznato“. On kaže da su populaciona istraživanja šarke i šargana obavljena u Nacionalnom parku Bjelasica, ali ne i za poskoka.

INjegov kolega **Bogić Gligorović** potvrđuje da u Crnoj Gori „baze vrsta i njihovog rasprostranjenja i

• **VUK IKOVIĆ:**
„Poskok je prema Bernskoj konvenciji strogo zaštićen i on bi morao biti na listi zaštićenih vrsta Crne Gore“

nivoa ugroženosti nijesu formirane, ili su u početnim fazama“. **Jovana Janjušević**, iz Centra za zaštitu i proučavanje ptica, kaže da je zbog toga jasno da se procjene ugroženosti zmija daju bez naučnog osnova.

„Postavlja se logično pitanje, ko utvrđuje opravdanost i kvotu hvatanja određenog broja jedinki neke nezaštićene vrste, ako znamo da Crna Gora nema Crvenu knjigu u kojoj su naznačene procjene populacija“, kaže ona za CIN-CG/Monitor.

Iz Agencije navode da „stvarno stanje populacija zmija otrovnica povlači za sobom dugotrajna istraživanja koja su izuzetno zahtjevnja, zbog uslova rada na terenu (pristupačnost terena i klimatski uslovi)“.

U Crnoj Gori živi 15 vrsta zmija, od kojih su tri vrste - poskok, šarka i šargan - otrovne. **Lidija Polović**, direktorica Prirodnjačkog muzeja Crne Gore, napominje da je Crna Gora jedno od najbogatijih područja Evrope po broju vrsta gmizavaca, te da imamo veliku odgovornost da sačuvamo to bogatstvo za buduće generacije. U razgovoru za CIN-CG/Monitor, ona objašnjava da zmije u ekosistemu imaju značajnu ulogu kao regulatori brojnosti populacija sitnih sisara (naročito glodara) i insekata. „Prenamnožavanje glodara uzrokovalo bi štetne posljedice po čovjeka u smislu uništavanja dobara, usjeva, kao i u pogledu ugrožavanja ljudskog zdravlja zato što su oni prenosioci mnogih zaraznih bolesti“, naglašava Polović.

Kugu, koja je tokom 14. vijeka usmrtila trećinu evropskog stanovništva, upravo su prenijeli pacovi koji su brodovima došli u lučke gradove, podsjeća biolog Iković. Kako u gradovima nije bilo predatora ovih glodara – zmija, stopa smrtnosti je bila značajno veća nego na selu. On upozorava da se može desiti da na pojedinim lokalitetima dođe do prekomjernog lova poskoka i da se u tom mjestu pojavi mišja groznica.

Pored značajne uloge zmija u ekosistemu, njihov otrov se koristi u kozmetici i u medicini za proizvodnju lijekova, za suzbijanje tumora,

Zvanično nema šverca, a berza radi

Na internacionalnim sajtovima, koji okupljaju ljubitelje zmija, mogu se naći oglasi o prodaji poskoka iz Crne Gore, prije svega s Ade Bojane, koji su na cijeni zbog karakteristične nijanse crvene boje.

Kontaktirali smo prodavca iz Češke i saznali da je ženku poskoka s Ade već prodao, te da će novi primjerak nabaviti tokom ljeta, a ponudiće je po cijeni od 100 eura. Na drugom sajtu, prodavac iz Holandije oglosio je prodaju poskoka iz Crne Gore. Objasnio nam je da je riječ o ženki koju prodaje za 80 eura. O tome kako i gdje su nabavili poskoke nijesu bili voljni da odgovaraju.

Biolog **Vernes Zagora** je prije dvije godine skrenuo pažnju na ovaj problem, navodeći da par odraslog mužjaka i ženke može dostići cijenu i do 700 eura.

Zagora za CIN-CG/Monitor upozorava da se situacija nije promijenila: „Slali smo dopise Agenciji da ih upozorimo na ovaj i druge slučajeve. Nijesmo dobili odgovor“, kaže Zagora.

Iz Agencije kažu da informacije o krijumčarenju zmija iz Crne Gore dobijaju od Ekološke inspekcije, Uprave carina, NVO i savjesnih građana. Da bi se preduprijedilo krijumčarenje u toku je definisanje „protokola o postupanju“.

Iz Ekološke inspekcije, međutim, tvrde da nemaju saznanja o tome da se iz Crne Gore krijumčare zmije otrovnice. Intervenirali su samo jednom, kada je, na poziv carinika, na graničnom prelazu Dobrakovo, u julu 2017. godine uhvaćena „crvenorepa boa“, koju su nepoznate osobe ostavile između dva granična prelaza. Zmija je predana Prirodnjačkom muzeju u Podgorici.

Iz Uprave carina navode da su od 2008. godine registrovali samo četiri slučaja izvoza poskoka i da nijesu registrovali pokušaje krijumčarenja, ali to ne znači i da toga nema.

„Da ih je kojim slučajem naša zemlja na vrijeme zaštitila, danas ne bismo imali situaciju da otrovnice Crne Gore nezakonito masovno hvataju i izlažu na najvećem sajmu reptila u Evropi *Terraristika Hamm* u Njemačkoj, koji se organizuje i tri puta godišnje“, navodi Jovana Janjušević.

regulisanje šećerne bolesti, krvnog pritiska...

Institut „Torlak“ koristi poskoke iz Crne Gore za proizvodnju protivotrova. Gligorović objašnjava da u regionu ne postoji drugi institut iz kojeg zdravstvene ustanove u Crnoj Gori mogu obezbijediti serum za zmijski ujed. Prema podacima Instituta za javno zdravlje, u periodu od 2013 – 2016 bilo je između 33 i 38 bolničkih otpusta godišnje sa dijagnozom – otrovno dejstvo kontakta sa otrovnim životinjama.

Iković navodi da je dodatni

problem što se poskoci hvataju za vrijeme sazrijevanja spermatozoida mužjaka (početak proljeća), pa kada stignu u „Torlak“, dolazi do njihove povećane smrtnosti.

„U cilju održivosti populacije, sakupljene jedinke poskoka nakon cijedenja otrova u Institutu trebalo bi da se vrate u svoje prirodno stanište. Međutim, to nije slučaj“, kaže Iković. Prirodno stanište tako gubi svoju ravnotežu.

Biolozi upozoravaju i na nestručan lov, jer se koriste dugačke drvene hvataljke koje stegnu vrat poskoka.

„Tako dolazi do oštećenja jednjaka i usnog otvora i lomljenja vratnih rebra što je slučaj sa više od 50 odsto jedinki. Glavno je da budu sakupljene, a koji je stepen povreda, na to se ne obraća pažnja. Problem se dodatno komplikuje što „Torlak“ ne preuzima bolesne jedinke“, objašnjava Iković.

Herpetolog **Rastko Ajtić** objavio je još 2008. godine naučni rad u kojem navodi da zakonska regulativa o zaštiti poskoka u Crnoj Gori ne postoji, te da se svake godine oni nesmetano love: „Tokom marta i aprila, na teritoriji Crne Gore sakupljeno je 351 jedinka poskoka, koje je Institut „Torlak“ trebalo da otkupi za proizvodnju antiseruma“. U radu se ističe da je „edukacija snabdjevača (lovaca zmija iz Srbije i Crne Gore) za Institut „Torlak“ jedan od prioriteta“.

Ajtjić je sada stručni saradnik-herpetolog u Zavodu za zaštitu prirode Srbije i u razgovoru za CIN-CG/*Monitor* potvrđuje da se nije mnogo odmaklo sa obukom: „U Srbiji se praktično ne sakupljaju posljednjih desetak godina, pa se niko nije prijavljivao za obuku. U Crnoj Gori postoje ljudi koji i dalje hvataju poskoke, ali nijesu stručno osposobljeni. Kažem to, zato što ja pregledam svaku zmiju koja se uveze i konstatujem da li ima povreda nastalih pri nestručnom hvatanju, koje se nalaze na vratnom regionu. Te povrede dovode do uginuća poslije određenog perioda“.

„Lovci“ na zmije u Crnoj Gori, s kojima je CIN-CG/*Monitor* stupio u kontakt nijesu htjeli da govore o ovoj temi.

„Izlovljavanje zmija se vrši pomoću hvataljki, isključivo ručnim hvatanjem za vrat zmije kako ne bi došlo do njihovog ozljeđivanja“, objašnjavaju u Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine. Na pitanje, na koji način se u Crnoj Gori za Institut „Torlak“ sakupljaju poskoci, ko obavlja taj posao i koliko se plaća, iz Agencije su odgovorili: „Postupak hvatanja vrše zmijolovci mještani koji žive na prostoru predloženih lokaliteta za izlov i imaju veliko iskustvo u ophođenju sa zmijama. Privredno društvo *Glosarij doo* iz Podgorice,

Dok nadležni kažu da izvoz poskoka ne može da ugrozi opstanak te vrste, stručnjaci tvrde da su to paušalne ocjene. „Postavlja se logično pitanje, ko utvrđuje opravdanost i kvotu hvatanja određenog broja jedinki neke nezaštićene vrste, ako znamo da Crna Gora nema Crvenu knjigu u kojoj su naznačene procjene populacija“, kaže Jovana Janjušević iz Centra za zaštitu ptica

kao partner u izvoznom dijelu posla saraduje sa zmijolovcima“.

Iz *Glosarija* kažu da su oni uvoznici i distributeri protivotrova u Crnoj Gori, a da prilikom izvoza poskoka obavljaju samo špediciju. I pored više urgencija, iz „Torlaka“ nijesu stigli odgovori o ovoj temi.

„Crna Gora mora što prije da zabrani sakupljanje poskoka na svojoj

teritoriji, dok se ne odredi stanje na terenu, a onda bi trebalo da definiše dugoročne mjere za unapređivanje postojeće situacije“, navodi Iković. Jedan od načina za poboljšanje zaštite ove vrste, kako ističe, jeste stvaranje uslova za prezimljavanje i razmnožavanje (hibernaciju poskoka u institutu, sparivanje u zarobljeništvu, te rađanje mladih).

Ajtjić ističe da su u „Torlaku“ nakon 15 godina otklonili „sve nedostatke vezane za uzgoj poskoka u zarobljeništvu“. Institut je nedavno napravio 300 terarijuma za uzgoj poskoka, po preporukama stručnjaka iz Zavoda za zaštitu prirode Srbije.

U okruženju se stvari mijenjaju, ali ne i u Crnoj Gori. „Tada smo još bili u zajednici, i da me ne shvatite pogrešno, ja sam radio kompletan spisak životinja (vodozemaca i gmizavaca) koje je potrebno zaštititi u SRJ i kasnije u SCG. I onda su otrovne zmije izbačene sa spiska. Na moje pitanje zašto, dobio sam neke podrugljive odgovore od nekih ljudi koje neću da imenujem“, prisjeća se Ajtjić.

Za razliku od Crne Gore, biolog Gligorović navodi da su sve tri vrste otrovnica zaštićene ili strogo zaštićene zakonom u regionu, a takođe i u evropskim zemljama.

U Hrvatskoj su poskok i šargan strogo zaštićene vrste, a šarka spada u zaštićene. Kao i u Srbiji, u Albaniji su pomenute tri otrovnice zakonom zaštićene – dio su „crvene liste“ i imaju status „niži rizik“. Lovljenje, ubijanje ili uznemiravanje ovih vrsta zabranjeno je zakonom. Kazna za ubijanje poskoka u Srbiji je oko 120 eura, a za šarku više od 800 eura. Ubijanje životinja, pored toga, tretira se kao krivično djelo, pa pored novčane, prijeti kazna zatvora do jedne godine. Kazna za ubijanje poskoka u Hrvatskoj iznosi gotovo hiljadu eura.

Direktorica Prirodnjačkog muzeja Polović smatra da je spisak

Ovaj tekst je dio projekta "Medijska istraživanja: Stop READ (regionalnim ekološkim aktima devastacije)", koji finansira Evropska unija. Mišljenja iznijeta u tekstu se ni na koji način ne mogu smatrati zvaničnim stavom Evropske unije.

vrsta gmizavaca koji su zakonom zaštićeni neophodno što prije revidirati: „Populacije poskoka, šarke i šargana su ugrožene, kako uništavanjem prirodnih staništa tako i nekontrolisanim sakupljanjem u komercijalne i kolekcionarske svrhe. Nemilosrdno ubijanje iz straha takođe je jedan od ugrožavajućih faktora“.

Biolozi naglašavaju da je neophodno domaće propise usaglasiti sa Bernskom konvencijom (o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa) koju je potpisala i Crna Gora. „Poskok je prema Bernskoj konvenciji strogo zaštićen i on bi morao biti na listi zaštićenih vrsta Crne Gore“, kaže Iković.

Iz Agencije objašnjavaju da lista zaštićenih vrsta datira iz 2006, a da je Crna Gora Bernsku konvenciju ratifikovala 2008. godine: „Svakako da postoji potreba da se pomenuta lista revidira. To je neophodno u cilju usklađivanja sa aktuelnom nomenklaturom, kao i zbog dopune novim vrstama koje su u posljednje vrijeme registrovane u Crnoj Gori“.

Iz Izvještaju iz sjenke Koalicije 27, koja okuplja nevladine organizacije *Green Home*, *Centar za zaštitu i proučavanje ptica (CZIP)*, *Sjeverna zemlja*, *Društvo mladih ekologa Nikšić* i *Zelena akcija* iz Hrvatske, konstatovano je da je najočigledniji primjer neusklađenosti nacionalnog sa evropskim zakonodavstvom u oblasti zaštite prirode, gdje vrste zaštićene na nivou Evrope ne uživaju zaštitu Crne Gore.

„Tri otrovnice, ali i neke druge vrste koje nijesu našle mjesto na spisku zaštićenih vrsta u Crnoj Gori moraće biti predmet rasprave onoga trenutka kada se Poglavlje 27 otvori. Otvaranje tog poglavlja je isključivo rezultat ispunjenja tehničkih uslova koji su postavljeni pred Vladu, a to je donošenje 'Strategije aproksimacije', odnosno jasnog akcionog plana s vremenskim okvirom, a ne signal zasluga da je napredak u ovoj oblasti zapažen. To je vidljivo i iz prethodnih, vrlo kritičkih izvještaja Evropske komisije i rezolucija Evropskog parlamenta“, kaže Jovana Janjušević, iz CZIP-a.

Predrag NIKOLIĆ

Vrhovno sudska sapunica

Medenica se, što se ono veli, na marginama Međunarodne pravosudne konferencije u Turskoj sastala sa zvijezdom turskih sapunskih serija

egionalni i turski mediji objavili su da bi glumac Burak Özçivit mogao da dobije crnogorsko državljanstvo, a objavljena je i zajednička fotografija glumca i predsjednice Vrhovnog suda Vesne Medenice.

Medenica se, što se ono veli, na marginama Međunarodne pravosudne konferencije u Turskoj sastala sa zvijezdom turskih sapunskih serija.

Vijest su prenijeli brojni turski mediji. Kako tvrde, Medenica je u razgovoru sa predstavnicima turskih vlasti istakla da je veliki obožavalac ovog glumca, koji se proslavio u ulozi Bali-bega u seriji *Sulejman Veličanstveni*, i istakla da joj je želja da se upozna sa njim. Taj sastanak je upriličen, a prema navodima turskih portala, Medenica je ponudila glumcu crnogorsko državljanstvo.

Pojedini mediji iz zemlje iz koje glumac potiče naveli su i da su nakon ponude predsjednice Vrhovnog suda počeli pregovori sa nadležnim organima tim povodom.

Medenica je u izjavi za *Dan* negirala te navode. „To nije tačno. Uslovi za sticanje crnogorskog državljanstva, meni barem, moraju biti poznati“, kazala je Medenica.

Pojasnila je i da je susret bio upriličen zbog njene unuke: „Baš nijednu riječ o državljanstvu nijesmo razmijenili, niti se to apsolutno postavilo kao tema razgovora. Znam da je objavljeno ali kao i štošta drugo sa senzacionalističkim motivima“, kazala je predsjednica Vrhovnog suda.

„Nakon što je Vesna Medenica od pravosuđa Crne Gore napravila tursku seriju, odlučila je da se upozna sa omiljenim likom iz jedne turske serije i to o trošku poreskih obveznika i time ispuni svoju i želju svoje unuke“, saopštili su iz Demokratskog fronta.

Kako god, svakako je riječ o sapunici. Koja nas košta.

P. N.

Kapitalizam

Čudovište koje je počelo da proždire samo sebe

Piše: Milan POPOVIĆ

Veliki um u stanju je da stvari vidi još dok su u samom začetku. Onaj drugi, ni kada su na svom vrhuncu, ili, čak, izmaku. Karl Marks bio je kritičar, ali i sledbenik G. V. F. Hegela. Velikog, zapravo najvećeg filozofa dijalektike. Sledeći upravo dijalektiku svog velikog učitelja, Karl Marks bio je u stanju, da kraj kapitalizma kao istorijskog sistema, kao čudovište koje proždire samo sebe, predvidi još pre sto pedeset godina. Dvorski intelektualci, zarobljeni, to jest uslužni umovi našeg vremena, ovu kapitalnu činjenicu, ne vide, preciznije ne žele da vide, ni dan-danas, kada je ona toliko očigledna.

Obraz intelektualaca danas, koliko-toliko, spašavaju ekonomisti, koji su tvrdim činjenicama i realijama i inače najviše obavezani. Istoričnost kapitalizma kao sistema, oni prevode na teren i jezik egzaktnih fenomena. Velikog i sistemskog deficita (po)tražnje pre svega. Koji nije ni malo slučajna, ciklična i konjunkturan, kako tvrde dvorski, nego je u punoj meri istoričan, sekularan i strukturan.

Toma Piketi, Džozef Stiglic i ostali, umnogome i sami sledbenici moćne dijalektike, ovo su nedvojbeno dokazali, čak i statistički. Uz ostalo, statistički su verifikovali, i onu najkrupniju činjenicu, da se jaz između jedan posto najbogatijih i 99 posto ostalih, sada već i u SAD i EU, a ne samo na zabitoj, milođukanovićevskoj i sličnoj svetskoj periferiji, u poslednjih trideset godina strahovito povećao, i to ne iz kreativnosti preduzetnika, kako to tvrdi vladajuća kapitalistička ideologija, nego iz snažno narasle tehnološke rente. Iz povećanja ovog jaza, došlo je i do povećanja relativnog siromaštva, a sa ovim, to valja ponoviti makar još jednom, i do velikog, sistemskog, sekularnog i strukturnog povećanja deficita (po)tražnje.

Naravno da ni svi ekonomisti nisu kao Toma Piketi, Džozef Stiglic i ostali kritički orijentisani profesionalci. I među

ekonomistima je tušta i tma dvorskih. Pri tome, valja precizirati, da ni dvorski najčešće ne spore veliki deficit (po)tražnje, oni to ne bi mogli ni kada bi hteli, činjenice su ipak tvrdoglave i nesporne. Samo što oni nikako, nikada i ni po koju cenu, ne mogu odnosno ne žele da vide, da je najdublji izvor toga deficita, sam kapitalizam kao sistem. Ali su zato spremni, da za ovaj deficit optuže čak i mrtve stvari, artefakte i tehnologije, danas su na optuženičkoj klupi posebno sumnjivi roboti, kao da ove stvari, tehnologije i roboti, nisu samo produžetak čoveka odnosno kapitalizma kao sistema. Kakav delirijum otuđenja, fetišizma i postvarenja. I ovde nam pomažu stari, G. V. F. Hegel i Karl Marks najviše.

Rečju, sporovi su i danas mnogo manje na terenu fenomenologije, fenomena deficita (po)tražnje, nego na terenu ontologije, to jest ontoloških, istorijskih i društvenih izvora ovog deficita. I to kako kada je reč o istoriji, prošlosti i sadašnjosti, o kojima je upravo bilo reči, tako i kada je reč o budućnosti kapitalizma kao istorijskog sistema, kojom završavamo ovaj tekst.

Budućnost uopšte, pa i budućnost kapitalizma kao sistema, do 2050., to je vremenski okvir koji se uzima najčešće, krajnje je kompleksna, kontradiktorna i neizvesna. Kao veliko račvanje. I to jednako u konfrontiranim projektima levice i desnice, kao i unutar same levice. Za one prve, dovoljno je samo da se pogledaju leve, emancipatorske i solidarne, i desne, neofeudalne i paternalističke reakcije, na problem osnovnog odnosno minimalnog prihoda, a za one druge knjiga Imanuela Volderstina i još četiri vodeća svetska sociologa kritičke orijentacija *Does Capitalism Have a Future?* iz 2013. O budućnosti kapitalizma kao sistema, nešto više reči biće i u sledećoj, četvrtoj i poslednjoj kolumni, ove naše male serije posvećene problemu tehnološke rente.

Stanovi puni radona

MONITOR: *Prije nekoliko dana mediji su objavili da građani Crne Gore udišu 2,8 puta više radona, kancerogenog gasa, u odnosu na ostale stanovnike planete. Zbog čega je u našoj državi visoka koncentracija radona?*

VUKOTIĆ: Moram da Vas ispravim – nije 2,8 puta više od ostalih stanovnika planete, nego toliko puta više od svjetskog prosjeka. Prema tome, u svijetu ima država u kojima su koncentracije radona u stanovima znatno manje nego u Crnoj Gori, ali ih ima i sa značajno većim koncentracijama. Crna Gora je u Evropi po koncentracijama radona u stanovima između vrha i sredine.

Koncentracije radona u zgradama zavise od geološke podloge,

Najnovija istraživanja pokazala su da 7,4 odsto stalno nastanjenih stanova u Crnoj Gori ima koncentracije radona iznad referentnog nivoa od 300 Bq/m³, a 0,8 odsto stanova čak iznad nivoa od 1000 Bq/m³

konstruktivnih karakteristika zgrade, građevinskog materijala i od navika stanara. Poznato je da krečnjačke stijene, široko rasprostranjene po Crnoj Gori, zbog pukotina u njima olakšavaju dotok radona iz dubine tla do temelja zgrade, a tlo ispod zgrade je najznačajniji izvor radona kod nas.

MONITOR: *Je li taj procenat*

zabrinjavajući?

VUKOTIĆ: Svaka koncentracija prirodnog radioaktivnog gasa radona u vazduhu koji udišemo donosi određeni rizik po naše zdravlje. Taj rizik linearno raste za 16 procenata sa svakim povećanjem koncentracije aktivnosti radona od 100 Bq/m³. Svjetska zdravstvena organizacija zato preporučuje da je poželjno

imati u stanu koncentraciju radona ispod 100 Bq/m³, kako bi rizik od udisanja radona bio manji od drugih opasnosti po zdravlje i život kojima smo svakodnevno izloženi.

MONITOR: *Koje još evropske države imaju takvu koncentraciju?*

VUKOTIĆ: U Crnoj Gori je prosječni nivo koncentracije radona u stanovima 110 Bq/m³. Na tom nivou su Bugarska (111 Bq/m³), Švedska i Slovačka (po 108 Bq/m³) i Srbija i Makedonija (po 105 Bq/m³). Znatno je veći taj nivo u Luksemburgu i Češkoj (po 140 Bq/m³) i u Finskoj (120 Bq/m³), a nešto manji od našeg je u Austriji (97 Bq/m³), Španiji (90 Bq/m³), Irskoj i Norveškoj (po 89 Bq/m³) i u Sloveniji (87 Bq/m³).

MONITOR: *Šta su pokazala najnovija istraživanja radona u stanovima?*

VUKOTIĆ: Ona su nam donijela dosta novih saznanja, od kojih je možda najznačajnija procjena da 7,4 odsto stalno nastanjenih stanova u Crnoj Gori ima koncentracije radona iznad referentnog nivoa od 300 Bq/m³, a 0,8 odsto stanova čak iznad nivoa od 1000 Bq/m³. Za stanove sa više od 1000 Bq/m³ neophodno je hitno sprovođenje mjera za smanjenje tako visoke koncentracije radona, uz finansijsku podršku vlasnicima tih stanova od strane države.

Istraživanja su pokazala i da se u šest opština u Crnoj Gori može očekivati da više od 10 odsto stanova ima koncentracije radona iznad 300 Bq/m³. Predloženo je da se te opštine smatraju prioritetnim područjima za sprovođenje aktivnosti za zaštitu

stanovništva od izlaganja radonu.

MONITOR: *Radon je istraživao i u obrazovno-vaspitnim institucijama u Crnoj Gori. Kakvi su rezultati tih istraživanja?*

VUKOTIĆ: Realizacija projekta istraživanja radona u objektima obrazovno-vaspitnih institucija u Crnoj Gori je u toku i trajaće do kraja ljeta iduće godine. Tada će i rezultati ovog projekta biti poznati.

MONITOR: *Preduzima li Crna Gora adekvatne mjere za smanjenje koncentracije radona?*

VUKOTIĆ: Do sada takvih mjera nije bilo osim u slučaju nekoliko

Nikad čuli za radon

MONITOR: *Da li su građani, odnosno vlasnici kuća i stanova, dovoljno informisani o tome šta treba da preduzmu da bi smanjili koncentraciju tog, po zdravlje opasnog gasa?*

VUKOTIĆ: Tokom realizacije dva radonska projekta, sproveli smo brojne aktivnosti na informisanju i edukaciji građana o radonu: uspostavljen je direktni kontakt sa oko 1200 vlasnika stanova, održana su javna predavanja o radonu u svakoj od opština u Crnoj Gori i predavanja direktorima škola i nastavnicima fizike, flajeri o radonu u stanovima i u školama distribuirani su u više hiljada primjeraka, održano je nekoliko konferencija za štampu o projektima i više intervjua za elektronske i štampane medije. Ipak, informisanost građana Crne Gore o radonu i opasnosti od njega daleko je od poželjnog nivoa.

U dva navrata, 2014. i krajem 2016. godine, sprovedeno je anketiranje građana o radonu, oba puta na uzorku od oko 1000 ispitanika. I pored svih gore navedenih naših aktivnosti, rezultati ankete iz 2016. su neznatno bolji od onih iz 2014. I dalje je samo oko 30 odsto građana čulo za radon, a samo 16 odsto zna što je radon zaista. Ipak, značajno je da krajem 2016. godine 52 odsto građana Crne Gore želi da zna koncentraciju radona u stanu i da bi 15 odsto više građana nego 2014. godine dozvolilo mjerenje radona kod njih.

Za značajniji porast svijesti i znanja građana o radonu očigledno je neophodno kontinuirano i dugovremeno angažovanje većeg broja subjekata na svim nivoima društvenog organizovanja.

osnovnih škola i dječijih vrtića, a postojeći propisi o radonu se nijesu mogli primjenjivati jer institucije nijesu bile dovoljno osposobljene da ih sprovedu i zato što nije bilo poznato stanje prisutnosti radona u Crnoj Gori. Nadam se da će nacionalna strategija i akcioni plan mjera za zaštitu od radona, koji se prvi put sad donose u Crnoj Gori, kao i nova legislativa učiniti da mjere zaštite građana od radona budu sveobuhvatne i efikasne. U tom pravcu ohrabruje činjenica da je Crna Gora u posljednjih pet godina uložila značajnu sumu novca u istraživanja radona, a Međunarodna agencija za atomsku energiju značajna sredstva za kadrovsko i tehničko jačanje institucionalnih kapaciteta u Crnoj Gori za kontrolu radona.

MONITOR: *Imate li podatke o tome koliko ljudi u Crnoj Gori obolijeva zbog radona od raka pluća?*

VUKOTIĆ: Nemam takve podatke ni ja niti iko drugi, jer, da bi se oni dobili, neophodno je prethodno uraditi odgovarajuću, veoma komplikovanu epidemiološku studiju

Arza je dekontaminirana

MONITOR: *Bili ste rukovodilac značajnih radioekoloških projekata. Pored ostalog i projekta dekontaminacije rta Arza. Je li Arza dekontaminirana?*

VUKOTIĆ: Jeste i to veoma uspješno, o čemu objektivno svjedoče objavljeni rezultati ekspertske misije UNEP-a na rtu Arza, kao i rezultati koje smo mi publikovali u naučnim časopisima i u zbornicima naučnih skupova. Sve drugačije informacije i priče su bez ikakvog osnova, a posebno su to neistinita zlonamjerna naklapanja o obolijevanju i umiranju od osiromašenog uranijuma nas koji smo realizovali taj projekat.

intervju

u Crnoj Gori. Do tada mogu se raditi samo vrlo aproksimativne procjene na osnovu rezultata studija u drugim zemljama Evrope i svijeta. Tako analiza 13 evropskih epidemioloških studija pokazuje da je od svih smrti usljed kancera pluća u Evropi 9% njih uzrokovano udisanjem radona i produkata njegovog radioaktivnog raspada u stanovima, dok nedavno objavljena analiza za 66 zemalja širom svijeta kaže da je taj procenat kod njih još i veći – u srednjem čak 13,6 do 16,5, zavisno od korišćenog modela procjene.

MONITOR: *Kao preventivna mjera u novi zakon o gradnji uvedena je, po Vašoj preporuci, zaštita od radona. Da li to građevinari poštuju?*

VUKOTIĆ: Uvođenje te preventivne mjere u novi Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata je rezultat argumentovanog stava i čvrstog nastojanja našeg Projektnog tima, kao i Mitigacionog tima Građevinskog fakulteta u Podgorici i naših saradnika u Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Lično sam veoma zadovoljan što je u Zakon uveden zahtjev da objekat mora biti projektovan i izveden na način da ne ugrožava zdravlje korisnika prisustvom radioaktivnog gasa radona unutar objekta. To je od posebnog značaja stoga što su preventivne mjere pri gradnji tehnički jednostavne i mnogo puta jeftinije od eventualne rekonstrukcije zgrade

u cilju smanjenja neprihvatljivo visokog nivoa radona u njoj. Sem toga, sa protokom vremena, zbog intenzivne stambene gradnje u Crnoj Gori, primjena ove zakonske

odredbe rezultiraće u osjetnom smanjenju prosječne koncentracije radona u stanovima ispod sadašnje vrijednosti od 110 Bq/m³. Međutim, da bi ova preventivna mjera mogla biti primijenjena u građevinskoj praksi, prethodno je neophodno donijeti odgovarajući pravilnik o gradnji objekata i odgovarajuća tehnička uputstva za izvođače radova, zasnovana na najboljim iskustvima evropskih zemalja koje takvu preventivnu zaštitu od radona uspješno primjenjuju godinama.

MONITOR: *Da li su crnogorski propisi o zaštiti od radona usklađeni sa direktivama Evropske unije i smjernicama Međunarodne agencije za atomsku energiju?*

VUKOTIĆ: Nacionalna strategija

zaštite od radona, koja je sada na javnoj raspravi, u punoj je saglasnosti sa dokumentima koje pominjete, tako da će i crnogorski propisi koji će na osnovu nje proistići biti

takođe usaglašeni sa njima. Važno je napomenuti da je predložena strategija zasnovana ne samo na tim dokumentima, već konačno i na poznavanju stvarnog stanja u vezi sa radonom u Crnoj Gori, što daje realnu mogućnost da predložene mjere iz Strategije i akcionog plana budu stvarno i realizovane.

MONITOR: *Rukovodilac ste nacionalnih projekata o radonu. Da li imate odgovarajuće uslove za istraživanja?*

VUKOTIĆ: Ja sam već više godina u penziji, tako da mi fond Ministarstva nauke za finansiranje naučno-istraživačkih projekata nije dostupan. Međutim, kao član Crnogorske akademije nauka i umjetnosti imam mogućnost da prijavim Akademiji naučno-istraživački projekt koji finansijski nije baš mnogo zahtjevan i da od nje dobijem sredstva za njegovu realizaciju. Tu mogućnost, naravno, redovno koristim. Sem toga, kao što je to slučaj sa ova dva radonska projekta (radon u stanovima i radon u školama i vrtićima), za dobre istraživačko-razvojne nacionalne projekte znatna finansijska sredstva mogu se dobiti od međunarodnih institucija i od Vlade Crne Gore. Sve u svemu, ja sam u ovim svojim podmaklim godinama veoma zadovoljan sa mogućnostima koje imam za istraživački rad.

Veseljko KOPRIVICA

Provjetravanje kao prva mjera

MONITOR: *Kako je moguće smanjiti procenat radona u stanovima?*

VUKOTIĆ: Niske koncentracije radona u zgradama mogu se obezbijediti prilikom njihovog projektovanja i gradnje, jednostavno i jeftino. U već postojećim zgradama, za redukciju visokog nivoa radona neophodne su rekonstruktivne mjere kojima se sprječava dotok radona iz tla u zgradu, uglavnom ventilacionim usmjeravanjem radona iz prostora ispod temeljne ploče u prostor izvan zgrade, a ako to nije dovoljno i poboljšanjem kvaliteta temeljne ploče. Rekonstruktivne mjere na zgradama su naravno znatno skuplje od preventivnih.

Kao prva mjera za smanjenje koncentracije radona u stanu ili radnoj prostoriji, nažalost ne uvijek i dovoljna, preporučuje se što češće provjetravanje prostorije, čime u stan ulazi spoljašnji vazduh u kojem je koncentracija radona veoma niska, na nivou od oko 10 Bq/m³.

HETA ASSET RESOLUTION

REAL ESTATE MONTENEGRO

STANOVI NA EKSKLUZIVNOJ LOKACIJI U BEČIĆIMA

NOVOIZGRAĐENI STANOVI NA SVETOM STEFANU

NOVOIZGRAĐENI STANOVI
U BUDVI, BEČIĆI

+382(0) 67 00 77 55

www.heta.me
www.aaaplatform.com

HIT NEDJELJE

„Do pravih izbora se dolazi obrazovanjem“.

**Predsjednik Skupštine
Ivan Brajović u predavanju
studentima UDG-a**

Albina Huskić

Belerina:

„Balet nije stil života, on je život. To kažem zato što balet preuzme kontrolu nad većinom vašeg vremena, a da to zapravo i ne shvatite. Ja sam sretna ako u slobodno vrijeme uspijem otići u kino ili pročitati knjigu. Većinu svog djetinjstva i normalnog odrastanja sam propustila, ali ne žalim nimalo zbog toga. Kada se baviš umjetnošću, ona diktira način na koji razmišljaš, živiš, muziku koju slušaš, ljude sa kojima se družiš. Ona diktira apsolutno sve“.

(klix.ba)

Veselin Vujović

Crnogorski i jugoslovenski rukometaš postao je trener niškog Železničara:

„Radnik na naplatnoj rampi mi je, kada me je vidio, rekao da je ovo veliki dan za Niš. Ispravio sam ga i rekao da je ovo dan veliki valjda za niški sport, a on je rekao 'ne, za Niš'. Doček u gradu i klubu je nevjerovatan“.

(Beta)

Faruk Šehić

Pisac:

„Danas svi čitaju samo naslove i odmah reaguju, naravno, negativno i pljuvački. To je naša epoha uspona nacionalizama, rasizma, raznih varijanti fašizma koji posvuda kroz političke partije ulaze u parlamentarnu demokratiju. Naša epoha je rekacionarna, zaostala unatoč velikom naučno-tehničkom napretku. Sve ovo omogućava nove velike sukobe naroda, a tu ne mislim na naš jadni prostor bivše države niti samo na Balkan“.

(klix.ba)

Joko Ono

Japanska avangardna umjetnica u susret 57. Oktobarskom salonu u Beogradu pozvala žene, žrtve nasilja, da budu dio njenog projekta Buđenje:

„Žene svih godina, iz svih zemalja sveta, pozivamo vas da pošaljete svoje svedočenje o zlu koje vam je naneto zato što ste žena. Napišite ga na svom jeziku, svojim rečima i pišite koliko god otvoreno želite“.

(B92)

Endži Stoun

Američka RNB i soul zvijezda:

„Ono što sam naučila je da je muzika univerzalni jezik. Ljudi ne obraćaju pažnju na politiku i sve te lude stvari oko njih, jer muzika leči, a mi smo ovde da se zabavimo“.

(N1)

Nela Mihailović

Glumica:

„Kada je porodica počela da se raspada, počelo je da se raspada sve oko nas. Urušili su se svi autoriteti – u kući, školi, društvu. Imam ćerke od deset i dvanaest godina, borim se da očuvam sličan porodični model. Ali nije lako u vreme kada se punoletstva slave kao svadbe, a o poklonima i da ne govorim. Oko nas je invazija mladih devojaka sa ogromnim usnama, grudima, zadnjicama. Živimo u doba invazije plastične hirurgije, zamke i prepreke u odgajanju dece su na svakom koraku“.

(Novosti)

Sergej Dvorcevoj

Kazahtanski reditelj:

„U vreme Sovjetskog Saveza imali smo politički pritisak, a sada imamo finansijski. Kada bolje razmislim, ne znam što je gore. Na primer, Tarkovski, kada je snimao Stalkera, u jednom trenutku je imao već 95 odsto snimljenog materijala, a onda je rakao stop i poželio da se radi ponovo. I dozvolili su mu, iako je to bilo vreme čvrstih stega u Sovjetskom Savezu. Danas bi bilo nezamislivo da ti neko da još novca da sve radiš iznova i da ti oprostimo sto si tolike pare potrošio“.

(Politika)

DUBRAVKA UGREŠIĆ

Književnica:

„Pisac stvara nešto što nema vrijednost. Njime se zato lako manipulira. Pisac je užasno nesiguran i ranjiv. Ovisi o milosti konzumenta. Stoga je ideja o umjetnosti na tržištu katastrofalna. Umjetnik o tržištu ne bi trebao razmišljati“.

(vecernji.hr)

DRAGAN MIĆANOVIĆ

Glumac na otvaranju Grad teatra Budva:

„Poštovani ljubitelji pozorišta, evo već trideset dve godine Budva grad postaje Budva Grad teatar. Već trideset dve godine tokom letnjih meseci ovde dolaze pisci, muzičari, reditelji, glumci, kostimografi, scenografi, rekviziteri, šminker, svetlo majstori, ton majstori, čitava pozorišna skalamerija. Ja vam želim još mnogo, mnogo, mnogo godina da dočekujete te ljude ovde, i da sa njima razmenjujete energiju, strast i maštu. Proglašavam festival otvorenim i dajem reč teatru“.

(Blic)

Dr Neven Anđelić

Profesor međunarodnih odnosa na Regent's Collegeu u Londonu:

„Naša ljevica je koketirala i s nacionalizmom, a sada donekle pokušava i da se bori s njim. Nedostaje im kreativnosti i možda je vrijeme da se građani organizuju, formiraju građanske pokrete protiv etabliranih političkih elita. Građani imaju moć i mogućnost da mijenjaju društvo mirnim putem“.

(Dani)

Tomislav Zajec

Dramski pisac:

„Mislim da živimo u vremenu ozbiljnih razlika i nerazumijevanja, pa se i pitanje osobne slobode promatra kroz prizmu ekstremnih isključivosti. Slobode nema bez suodnosa, bez blizine i pokušaja razumijevanja drugoga. U trenutku u kojem se taj prostor dijaloga zatvori, sloboda s kojom ostajemo hladno je i jako usamljeno mjesto“.

(portalnovosti.com)

TIM ROBINS

Glumac:

„Kao dete želeo sam da postanem kauboj, pa astronaut i onda na kraju i bejzbol igrač. Ali, kako sam bio najmlađi od četvoro dece, za stolom sam uvek morao da se borim za pažnju i da se stalno pokazujem. Tako sam valjda postao i glumac i zahvaljujući tome bio sam i astronaut, igrao sam i bejzbol igrača, jedino mi još uloga kauboja nedostaje“.

(Politika)

OD SADA I ZA
PENZIONERE

TEHNOMAX

POTROŠAČKI KREDITI

do 24 mjesečne rate

N kamate
E troškova

B odlaska u banku

Sve na jednom mjestu!

**HIPOTEKARNA
BANKA**

Fudbal, nacionalizam i mafija (II)

Srpskim nogometom, a manje više, slično je i u ostalim bivšim jugoslovenskim republikama, vlada sprega koju čine kvazimenadžeri, političari i mafija, iliti kriminalci. U toj sprezi najjača karika je mafija, kaže proslavljeni fudbalski kometator sa prostora nekadašnje SFRJ Miloško Pantić u razgovoru koji prenosimo u nekoliko nastavka

PANTIĆ: Dokaz je nedavno ubijeni vođa navijača Partizana Aleksandar Stanković zvani Sale Mutavi. To je bio narko-diler, pravosnažno osuđen na preko pet godina robije. Ni dan nije proveo u zatvoru. A kada je izrešetan u Beogradu, priređene su mu počasti kao da je narodni heroj. Nogometaši i košarkaši Partizana nosili su majice sa njegovim likom. Ministar policije je govorio na komemorativnom skupu. Utakmice su počinjale minutom ćutanja.

A kada je pre mesec dana preminuo direktor Omladinske škole Partizana Dušan Trbojević, tvorac generacija igrača, ti isti ni umrlicu u novinama nisu dali. Čudan je zapravo taj mafijaško-kriminalni svet koji je zarobio sve u državi, od politike i privrede do kulture i sporta. On funkcioniše po kastinskom principu. Jedino je u tom i takvom svetu moguće da aktuelni predsednik nogometnog saveza Slaviša Kokeza ruši bivšeg predsednika pod parolom „Tole Karadžiću, lopove“, da mu ovaj odgovara: Dok je takve opozicije biću doživotni predsednik, a da na kraju *Tole lopov* predloži svog rušitelja za naslednika, a ovaj Karadžića za počasnog predsednika.

Javno Karadžić i Kokeza sarađuju, ispod stola međutim sve pršti od niskih udaraca. Jedan od tih fingiranih udaraca zadobio je i inkriminirani sudija Obradović. Izmislio je penal za Karadžićev *Spartak* iz Subotice, protiv Kokezinog *Radničkog* iz

Niša i kao bajagi, završio u zatvoru.

Bolje rečeno - u zaklonu?

PANTIĆ: Samo je skrajnut iz javnosti dok se stvar ne zaboravi. To je isti princip koji je primenio Kokezin politički mentor, kada je zbog pada helikoptera smenio svog ministra odbrane, a onda ga postavio

za šefa tajne policije uz obrazloženje da je godinu dana bio bez funkcije.

Više puta ste ponovili kako je utjecaj iz političke sfere rak rana nogometa u Srbiji. Predsjednik nacionalnog saveza Slaviša Kokeza tu je funkciju dobio kao nagradu za usluge koje je prije desetak godina učinio šefovima Radikalne stranke...

PANTIĆ: Za Slavišu Kokezu, potpuno anonimnog fudbalera i još anonimnijeg fudbalskog radnika, rođenog 1977. godine u Sarajevu, javnost u Srbiji prvi put je čula jula meseca 2008. godine posle hapšenja haškog osuđenika Radovana Karadžića... Sutradan na pres konferenciji pored predsednika Tomislava Nikolića i generalnog sekretara Aleksandra Vučića, sedeo je, sa zavijenom glavom i rukom u gipsu i Kokeza, koga su predstavili kao Vučićevog telohranitelja. Povrede sam zadobio, objašnjavao je Kokeza, tako što sam na mitingu pokušavao da zaštitim Vučića od policijskog batinjanja. Za tu laž nagrađen je 2016. godine, postavljenjem na mesto predsednika FS Srbije.

Nikada niko ne samo u srpskom fudbalu, nije imao tako vrtoglavi uspon do samog vrha. I nikada na čelu Saveza nije bio čovek tako plitkog opšteg i fudbalskog znanja i obrazovanja. Bez svesti o javnoj funkciji i odgovornosti koju ona nosi, ponaša se kao njegov politički mentor u državi, kao da je nogometna organizacija njegovo vlasništvo. Najgore je to što u saradnji sa svojim prijateljima menadžerima pravi spiskove reprezentativaca u svim selekcijama i tako je Savez pretvorio u agenciju za prodaju igrača.

Kako biste prokomentirali dovršeno prvostupanjno suđenje Zdravku Mamiću zbog utaje poreza?

PANTIĆ: Enormni kapital koji se vrti u nogometu i oko nogometa, razlog je neviđene korupcije i po vertikali i po horizontali, od vrha do dna. Od UEFA i FIFA do najmanjih nacionalnih saveza i klubova. Najpopularniji sport je postao Eldorado za sticanje lakog keša. Zapravo u nogometu i preko nogometa krađu bukvalno svi. Krađu uprave klubova, krađu menadžeri, krade se preko igrača, sudija, a u poslednje vreme u Srbiji krađu i profesionalni navijači koji su uzurpirali Zvezdu i Partizan. Da postoji Nobelova nagrada za krađu, trebalo bi je dati onome ko je posle Sportske prognoze izmislio kladionice. One su definitivno vreme loptanja pretvorile u vreme lopova. To je moj komentar na sva suđenja i utaje poreza nogometnih aktera.

H-alter.org

Kraj u sledećem broju

Najpopularniji sport je postao Eldorado za sticanje lakog keša. Zapravo u nogometu i preko nogometa krađu bukvalno svi

Nekom zarada, nekom šteta

Mještani sela iz više sjevernih opština tokom minulog mjeseca upozorili su da koncesionari šuma unišu lokalne puteve. Do nekih sela, nakon što su njima godinama prolazili kamioni natovareni građom, sada se može jedino terenskim vozilima. Malo je preduzetnika koji se sjete da nešto novca iz svojih visokih prihoda od korišćenja šuma ulože u popravke saobraćajnica. To rade, tvrde mještani, kad njima treba za transport drvene građe. Kad završe svoj posao ostavljaju za sobom saobraćajnice, koje više ne mogu biti od koristi mještanima.

„Osim što za sobom ostavljaju pustoš a u šumama panjeve, tu su uslovi da bujice dodatno oštete puteve. Popravljaju se malo i to uglavnom kad njihovi kamioni zbog ogromnih rupa ne mogu da prolaze. Ne pada im na pamet da po kiši, kada je putna podloga raskvašena, obustave radove. Sve se svelo na lični interes, a do sada nijesmo osjetili da država ili lokalna uprava kontrolišu takvo stanje”, kažu u jednom kolašinskom selu, čijim putevima svakodnevno prolazi mehanizacija dvojice koncesionara.

Koliko je poznato, do sada nije raskinut nijedan koncesioni ugovor zbog nemarnog odnosa koncesionara prema saobraćajnicama. Sve se, uglavnom, svodilo na mlaka upozorenje s državnog nivoa, koja nijesu bitnije mijenjala stanje na terenu niti unaprijedila kvalitet života mješтана sjevera. U lokalnim upravama kažu da nemaju

Seoski putevi na sjeveru države svakim danom sve više propadaju. Mještani kažu da je razlog, prije svega, nemar koncesionara. Teški kamioni i ostala mehanizacija lokalnim saobraćajnicama svakodnevno prolaze, ali preduzimači rijetko odvajaju novac za saniranje onog što su oštetili

nadležnost, a često ni podatke o broju koncesionara na teritoriji svoje opštine, njihovim obavezama i visini koncesionih naknada.

U zaseoku Bukova Poljana, u blizini Bara Kraljskih kod Kolašina tvrde da uskoro neće moći da koriste seoski put, koji su gradili svojim novcem, jer ga svakodnevno uništavaju kamioni nekolicine zakupaca privatnih šuma. Taj put je važan za nekoliko desetina vlasnika kuća i imanja u Bukovoj Poljani.

„Već neko vrijeme ne mogu putničkim automobilom do svoje kuće u kojoj živi i moja sestra, inače osoba s posebnim potrebama. Strah me i da pomislim šta bi bilo kada bi joj zatrebala hitna pomoć. Sve što su mještani sanirali na ovom putu, uništili

su kamioni nekolicine preduzimača. Svaka obilnija kiša stanje dodatno pogoršava”, kaže **Milorad Milović**, koji sa sestrom ljeti boravi u Bukovoj Poljani.

On podsjeća da su put gradili mještani, a često su odvajali novac za popravke te saobraćajnice.

Milović, koji govori u ime svojih komšija, tvrdi da je neophodno da nadležni koji odobravaju eksploataciju šume povedu računa o tom i ostalim seoskim putevima. Prema njegovim riječima, izdatao je više od 100 rješenja, kojima je dozvoljena sječa i u privatnim šumama. Preduzimači treba da odvajaju dio svoje zarade i ulažu u puteve, naglašavaju mještani, isučući da „takvo stanje više ne mogu da trpe”.

„Na sreću ima i nekoliko savjesnih koncesionara. **Ljubiša Kuburović** i **Vesko Vujisić**, više puta su ulagali u sanaciju saobraćajnice. Kuburović i sada popravljaju jedan dio puta. Vujisić, kada pada kiša, obustavlja odvoženje građe, pa tako izbjegava dodatno uništavanje raskvašene podloge puta. Nažalost, to nije slučaj s ostalima”, kaže Milović.

I stanje puteva koje koriste koncesionari u dijelu bjelopoljske opštine katastrofalno je. To je bila ocjena potpredsjednika Vlade i ministra poljoprivrede i ruralnog razvoja **Milutina Simovića**, nakon što je nedavno obišao put od Kovrena do Gorica. Tamošnji mještani kažu da tim putem više ni „drvena kola ne mogu da prođu”.

Simović je obećao da će putevi biti sanirani ili ugovori s koncesionarima raskinuti. Naaglasio je da popravka puta treba da se završi za 30 dana. Ministar je obećao da će, nakon isteka roka sam običi to područje da se uvjeri kako su radovi izvedeni.

„Lokalne jedinice Uprave za šume, moraju biti aktivnije kroz bolju kontrolu koncesionara. Uprava za šume treba da bude angažovanija kod raskidanja ugovora s koncesionarima ukoliko se neodgovorno odnose prema putevima”, rekao je potpredsjednik Vlade.

„Dogovorili smo zajedničke sastanke starih i novih koncesionara kako bismo definisali ko šta u narednom periodu treba da uradi. Doći ćemo kod svih koncesionara

U zaseoku Bukova Poljana, u blizini Bara Kraljskih kod Kolašina tvrde da uskoro neće moći da koriste seoski put, koji su gradili svojim novcem, jer ga svakodnevno uništavaju kamioni nekolicine zakupaca privatnih šuma. Taj put je važan za nekoliko desetina vlasnika kuća i imanja

kako bi neposredno imali uvid u stepen urađenog, jer više nećemo tolerisati njihov neodgovoran odnos prema lokalnim putevima“, najavio je Simović.

U katastrofalnom stanju su i putevi koji od desetak beranskih sela vode do katuna na planini Cmiljevica. Stočari kažu da su im uništene saobraćajnice ograničavajući faktor za bavljenje poljoprivredom. Žale se

da nadležni još nijesu ništa preduzeli, iako godinama apeluju da im se pomogne da sačuvaju prohodnost puteva.

Stočar iz sela Dapsiće **Slobo Ćorac**, novinarima je ispričao kako mu rupe na prilaznim planinskim putevima onemogućavaju da do svoje kolibe dođe motornim vozilom.

„Nekad je samo u našem katunu Bijeljež bilo preko 20 koliba. Danas ih ima svega nekoliko, jer država i društvo u cjelini ne poklanjaju dovoljno pažnje ljudima koji se bave stočarstvom. Tako i oni najuporniji gube volju, što znači da će, ako se nastavi ovakvim tempom, ove planine ubrzo opustjeti. Najveći problem su loši putevi, jer ako se do nekog mjesta u 21. vijeku ne može motornim vozilom, onda tu nema života”, naglašava Ćorac.

Nekoliko koncesionara, sagovornika *Monitora* smatra da je problem u tome što ne učestvuju svi podjednako u održavanju puteva. Dok jedni, kako tvrde, „ulažu veliki novac da bi popravili ono što kaminoni i ostala mehanizacija ošteti, drugi ne odvajaju ni euro”.

„Svako treba da učestvuje srazmjerno pričinjenoj šteti. Oni koji su skoro postali koncesionari, svakako imaju manje obaveza od kolega koji godinama, pa i decenijama koriste te puteve. Često i mještani zažmure na probleme ukoliko su prodali svoju šumu, pa se tek nakon što saobraćajnice budu uništene sjete da se žale. Znači, svako gleda prije svega svoj interes, a nema dogovora da se zaštiti ono što je zajedničko. Istina je da putevi ni prije masovne sječe šume nijesu bili kvalitetni, ali je takođe istina da su sada u mnogo gore stanju. U svakom slučaju, sve treba unaprijed dogovoriti i pratiti koliko se dogovor poštuje”, kaže jedan od zakupaca privatne šume na području vasojevičkih sela kod Kolašina. On ne vjeruje da će resorno ministarstvo ikada raskinuti ijedan koncesioni ugovor samo zbog uništenih seoskih saobraćajnica.

Dragana ŠĆEPANOVIĆ

I po babu i po stričevima

Kada je prije više od osam godina u velikom požaru u glavnoj ulici u Beranama izgorio objekat predratnog hotela *Evropa*, gdje se sada u prizemlju nalazi istoimeni poslovni centar, nije se moglo ni pretpostaviti kakav će biti sudski epilog u ovom slučaju.

Vrhovni sud je, naime, preinačio presude nižih sudskih instanci i obavezao Opštinu Berane, koja je u to vrijeme bila zakupac gornjih spratova zgrade, da vlasnicima prizemlja isplati enormnu materijalnu nadoknadu od skoro dvije stotine hiljada eura na ime pričinjene štete.

Ovakva presuda u Opštini Berane dočekanja je s nevjericom i ogorčenjem, uz najavu da se na tome neće stati „makar trebalo ići do Strazbura“.

„Mnogo je čudnih okolnosti zbog čega smo iznenađeni odlukom Vrhovnog suda. Prije svega, niže sudske instance, odnosno Viši sud nas je skoro oslobodio svake odgovornosti. Vlasnici prizemlja su se već naplatiti od osiguranja. Uzrok požara nikada nije sa sigurnošću rasvijetljen, i dosta toga drugog“ – kazali su *Monitoru* u lokalnoj upravi.

Evropa je za nekoliko sati, u požaru kakav se ne pamti u ovom gradu, izgorjela u februaru 2010. godine. Ova zgrada prije Drugog svjetskog rata bila je u privatnom vlasništvu i u njoj se nalazio hotel *Evropa*, jedan od pet hotela u glavnoj gradskoj ulici.

Poslije rata zgrada je mijenjala vlasnike, a neposredno prije tranzicionog perioda, pripadala je preduzeću *Agropolimlje*. U naletu privatizacije, prizemlje je kupilo

Vrhovni sud preinačio je presude nižih sudskih instanci i obavezao Opštinu Berane, koja je u vrijeme kad je izbio požar u zgradi *Evropa* bila zakupac gornjih spratova, da vlasnicima prizemlja isplati enormnu materijalnu nadoknadu od skoro dvije stotine hiljada eura na ime pričinjene štete

ново preduzeće *Evropa doo* i izgradilo moderan poslovni centar s poznatim istoimenim kafićem, dok su dva sprata pripala kompaniji *AD Beamedija*, koja je u masovnoj veučerskoj privatizaciji kupila dio *Agropolimlja*.

Kako je Opština Berane dovedena u vezu s požarom, široj je javnosti uglavnom ostalo nepoznato. U Beranama je to bio period vladavine Demokratske partije socijalista, koja je od sebi bliskog lokalnog tajkuna zakupila dva sprata i potkrovlje za potrebe administracije i pojedinih fakulteta, kojih je u tom gradu tada bilo čak šest.

Petog februara, negdje oko 23 sata, zgrada se našla u plamenu, koji se dizao desetine metara iznad objekta. Beranskim vatrogascima u pomoć su pritekli i kolege iz susjednih gradova, a za potpuno gašenje bilo je potrebno nekoliko dana.

Dok su viši spratovi i potkrovlje potpuno izgorjeli, prizemlje je najveće štete pretrpjelo zbog vode koja se slivala odozgo. Zbog te štete, vlasnici prizemlja su, iako su se naplatili od *Sava osiguranja*, tužili vlasnika i zakupce viših spratova, „gdje je navodno izbio

požar“.

„Zašto navodno? Jednostavno zbog toga što nikada sa sigurnošću nije utvrđeno gdje je tačno započeo požar, te da li je izazvan namjerno ili slučajno“ – kažu u Opštini Berane.

Vlasnicima zgrade ovo je bio dobar povod da dotrajali objekat s potpuno novim temeljima iznova sagrađe. Na mjestu nekadašnjeg hotela *Evropa*, nikla je nova zgrada, od čvrstog i savremenog materijala, daleko bolja i kvalitetnija nego što je bila stara. I veća.

Osnovni sud u Beranama presudio je da upravo vlasnik gornjih spratova preduzeće *Beamedija* i Opština Berane kao zakupac prostora, vlasnicima prizemlja, odnosno poslovnom centru *Evropa Grand*, solidarno plate novu izgradnju temelja od oko osamdeset hiljada eura, kao i štetu na ime izgubljene dobiti, ili sve skupa stotinu i dvije hiljade eura.

Takva presuda donijeta je 2015. godine. Dvije godine kasnije, u žalbenom postupku, Viši sud u Bijelom Polju preinačio je presudu beranskog Osnovnog suda. Ukinuta je solidarna odgovornost prvotuženog, odnosno *AD*

Beamedija, dok je drugotuženi, Opština Berane, obavezana da sama plati štetu od svega dvadesetak hiljada eura. Zahtjev vlasnika prizemlja za isplatu iznosa od 81.307,46 eura, koliko je ih koštalo zidanje temelja, odbačen je.

Slučaj *Evropa* nalazio se od tada u postupku revizije pred Vrhovnim sudom, koji je napravio presedan.

„*Beamedija* je oslobođena svake odgovornosti po osnovu naknade štete, a drugotužena Opština Berane obavezana da sama nadoknadi štetu tužiocima po svim osnovama postavljenim u tužbenom zahtjevu, a to je ukupan iznos od 102 hiljade eura, kamata od 58,5 hiljada plus troškovi postupka od 23 hiljade eura“ – kažu u Opštini Berane.

Sve u svemu, osam i po godina

nakon požara u staroj zgradi hotela *Evropa*, Opština Berane je prema presudi Vrhovnog suda obavezana da tužiocima, poslovnom centru *Evropa Grand*, sama plati iznos od 184,4 hiljade eura, što za ovu siromašnu opštinu na sjeveru Crne Gore predstavlja skoro nemoguću misiju.

Zbog toga u Opštini Berane, gdje je DPS izgubio vlast 2014. godine, ne kriju mišljenje da je „Vrhovni sud ispoljio izuzetnu pristrasnost prema tužiocima prilikom donošenja konačne odluke“.

Oni ističu da ih na ovakav zaključak navodi utvrđeno činjenično stanje u prvostepenom i u drugostepenom postupku, koje se, kako smatraju, ne može ničim osporiti.

„Djelovi objekta u kojem je izbio požar i koji su bili u svojini prvotuženog, *AD Beamedija*, nijesu imali upotrebnu dozvolu za useljenje, niti su za to pribavljene saglasnosti za priključak na elektromrežu i na vodovodnu mrežu, kao ni saglasnost za protivpožarnu zaštitu“ – kažu u

Nije bez značaja ni činjenica da je Vrhovni sud presudu u slučaju požara u zgradi *Evropa*, donio samo nekoliko dana prije ponavljanja lokalnih izbora na pet mjesta u Beranama, na kojima je Demokratska partija socijalista opet izgubila bitku u ovoj opozicionoj opštini

lokalnoj upravi u Beranama.

U sudskim spisima ostalo je zapisano da hidrantske mreže na prvom i drugom spratu nijesu bile potpune, odnosno da nije bilo crijeva ni mlaznica, dok potkrovlje uopšte nije imalo hidrantsku mrežu.

„To je sve bilo u nadležnosti vlasnika objekta, odnosno *Beamedije*, u ovom slučaju zakupodavca, a ne Opštine kao

zakupca poslovnih prostorija, odnosno Elektrotehničkog i Filološkog fakulteta, kao krajnjih korisnika tih prostorija“ – kažu u Opštini.

Oni dodaju da ih na zaključak o pristrasnosti Vrhovnog suda navode još neke činjenice, kao, na primjer, to što su svi angažovani vještaci u ovom postupku u konačnom usaglasili svoje nalaze i mišljenja i konstatovali da se tačan uzrok požara ne može utvrditi, zatim da je Osnovno državno tužilaštvo utvrdilo da u požaru nema elemenata za krivično gonjenje prema nekom određenom licu.

„Konačno, *PC Evropa Grand* i drugi tužioci osigurali su objekat od požara kod osiguravajućeg društva 2. 11. 2009. godine, dakle devedeset tri dana prije nastanka požara“ – ističu u Opštini Berane.

„Više je nego jasno da je Vrhovni sud pristrasno postupio kada je isključivo Opštinu Berane, kao drugotuženog u ovom postupku, obavezao da na ime štete *PC Evropa Grand* i drugim tužiocima isplati 184.379,95 eura, što ne opterećuje samo budžet Opštine Berane, već i države Crne Gore, odnosno u krajnjem, poreske obveznike Crne Gore“ – kažu u Opštini Berane.

Oni smatraju da je ovaj slučaj „još jedan pokazatelj kako se usljed neujednačenosti sudske prakse, odnosno različitog sudskog tumačenja primjene zakona i različitog načina pristupa rješavanja jedne životne situacije, pojedinci neosnovano bogate na račun države, bez kaplje znoja i trunke uloženog rada“.

Za njih nije bez značaja ni činjenica da je Vrhovni sud presudu u slučaju požara u zgradi *Evropa*, donio 27. marta 2018. godine, odnosno samo nekoliko dana prije ponavljanja lokalnih izbora na pet mjesta u ovom gradu, na kojima je Demokratska partija socijalista opet izgubila bitku za ovu opozicionu opštinu, među rijetkim opozicionim na sjeveru Crne Gore.

Tufik SOFTIĆ

UOČI SAMITA O BALKANU CRNA GORA I ALBANIJA PROŠIRUJU SARADNJU

Preko Skadra brže do Londona

Zajednička sjednica dviju vlada potvrdila je da se uz dobru političku volju i šargarepu EU mogu riješiti pitanja koja su decenijama bila otvorena

Možda se niko više od građana Krajine nije obradovao zajedničkoj sjednici vlada Crne Gore i Albanije koja je u utorak održana u Skadru. Premijeri **Duško Marković** i **Edi Rama** su tom prilikom potpisali sporazum o otvaranju zajedničkog graničnog prijelaza Ckla – Zogaj, na Skadarskom jezeru.

To bi, nakon tačno 70 godina, mogao konačno da bude znak da ovaj dio Crne Gore više neće biti *slijepo crijevo*, područje odakle se ljudi masovno iseljavaju. Statistika pokazuje da je tri puta više Krajinjana u Americi, nego u svom zavičaju.

Predsjednik Demokratskog saveza u Crnoj Gori **Mehmet Bardhi** kaže da zahtjev za otvaranje tog prijelaza, koji nije bio u funkciji od Rezolucije Informbiroa, 1948. godine, datira još od 1990. „Mi smo to zatražili danom osnivanja naše političke stranke, i zahtijevali od državnih organa Crne Gore i Albanije. Taj granični prijelaz je od egzistencijalnog značaja za građane Krajine, jer im omogućava sveopšti razvoj“, ističe Bardhi, koji je porijeklom sa tog područja.

Da stignu do Skadra, kojeg vide kao na dlanu, Krajinjani više neće morati da putuju 30-ak kilometara, već će prelaziti pet puta manju razdaljinu.

Izvjeshno je takođe da čekanja na novom graničnom prijelazu neće

biti, što nije slučaj sa Sukobinom, inače, prvim zajedničkim graničnim prijelazom na jugoistoku Evrope. Kada je on otvaran, u maju 2002. godine, planirano je da tuda prolazi oko pola miliona putnika. Prošle godine je na Sukobinu registrovano preko dva miliona prelazaka. Iako je to stalan zahtjev privrednika Ulcinja i Bara, na Sukobinu još uvijek nema robnog prometa.

Gužve na tom graničnom prijelazu mogle bi se smanjiti. Marković i Rama najavljuju da će uskoro biti otvoren još jedan granični prijelaz kod Ulcinja, na rijeci Bojani, Sveti Nikola – Puljaj. Uz put koji Albanija gradi do Velipoje, to će značiti da se do aerodroma u Tirani iz Ulcinja može stići za oko 1,5 časova. To je izuzetno značajno za velike turooperatore koji su se vratili u Ulcinj, a koji ne žele da njihovi klijenti putuju autobusom od aerodroma do odredišta više nego što je trajao let avionom.

Ministri dviju vlada potpisali su još niz važnih bilateralnih sporazuma, od kojih je najvažniji onaj u oblasti prekograničnog upravljanja vodnim resursima Skadarskog jezera, te rijeka Drima, Bojane i Morače. Tu su i sporazumi u oblasti kulture i privrede, te posebno dogovori oko izgradnje jadransko-jonskog autoputa.

Sa tim zajedničkim prijedlozima i porukama iz Skadra, Marković i Rama

putuju na predstojeći samit Zapadnog Balkana koji će se održati 9. i 10. jula u Londonu, u okviru Berlinskog procesa. Oni su na ovaj način poručili da su implementirali akcioni plan sa prošlogodišnjeg samita u Trstu, kojim se predviđa uspostavljanje regionalnog ekonomskog područja usmjerenog na uklanjanje carinskih i

povezivanja, zajedno s digitalizacijom, kao i posvećenost mladima i snažnijeg uključivanja civilnog društva. U glavnom gradu Velike Britanije predstavnici civilnog društva i mladih će zajedno učestvovati na Forumu civilnog društva i mladih i razmijeniti mišljenja sa svih šest ministara vanjskih poslova zemalja

Zapadnog Balkana na zajedničkom panelu 9. jula.

Iako navodi da je implementacija zaključaka sa ranijih samita bila razočaravajuća, predavač na Univerzitetu u Gracu **Marko Kmezić** kaže da treba nastaviti Berlinski proces. „Njegov značaj je očigledan, što dokazuje broj donatora i regionalnih i međunarodnih organizacija koje se bave Zapadnim Balkanom, kao i većih evropskih kompanija, koje su izrazile interesovanje za region. Od početka Berlinskog procesa pokrenuto je mnogo programa i inicijativa. Osnovana je Regionalna kancelarija za omladinsku saradnju, potpisana Deklaracija o regionalnoj saradnji i rješavanju bilateralnih sporova, napravljeno je nekoliko velikih infrastrukturnih projekata”, ocjenjuje Kmezić.

Britanski diplomata **Endrju Pejdz**, koordinator samita u Londonu, kaže da je originalni fokus Berlinskoga procesa od početka bio na ekonomskoj stabilnosti, pomaganju zemljama Zapadnog Balkana na međusobnom povezivanju infrastrukture – puteva, željezničkih pruga, telekomunikacija. „Ako gledate širu istorijsku sliku, ima puno prostora za optimizam. Statistika iz Strategije proširenja Evropske komisije pokazuje kako je u posljednjih 15 godina postignut veliki napredak. Veliki napredak napravljen je i od Berlinskog samita 2014. Brojke su prilično impresivne”, smatra Pejdz i dodaje: „Da, to nije dovoljno, ali te zemlje rastu bržim stopama od prosjeka EU. Mislimo da postoje obećavajuće mogućnosti za investitore, ali da bi se one ostvarile, treba postojati daljnji napredak prema EU. A to znači da se istovremeno moraju sprovoditi ekonomske reforme, te rješavati pitanja koja utiču na percepcije ulagača, poput vladavine prava i korupcije. To će biti u fokusu samita u Londonu”.

Mustafa CANKA

necarinskih prepreka i tretiranja cijele regije kao jedinstvenog investicionog odredišta, kao i na olakšavanje prelaska granica.

UBriselu i Berlinu žele mijenjanje atmosfere i pripremu terena za približavanje regije Evropskoj Uniji. Premijeri Crne Gore i Albanije se nadaju da će njihov pristup biti i nagrađen na londonskom skupu, iako je paradoksalno da će se to desiti u državi koja izlazi iz Unije.

Samit u Londonu, peti sastanak lidera Zapadnog Balkana, zvaničnika EU i predstavnika nekoliko zemalja članica Unije, mogao bi biti posljednja konferencija organizovana u okviru Berlinskog procesa, koji je 2014. godine pokrenula njemačka kancelarka **Angela Merkel** kako bi ohrabrila zemlje regije na sprovođenje reformi i pokazala im da EU, uprkos zamoru od proširenja, i dalje drži otvorena vrata za sve zemlje jugoistoka kontinenta koje ispune kriterijume za članstvo.

Na ovom skupu jasno će biti istaknuta agenda političkog, ekonomskog i bezbjednosnog

Samit u Londonu, peti sastanak lidera Zapadnog Balkana, zvaničnika EU i predstavnika nekoliko zemalja članica Unije, mogao bi biti posljednja konferencija organizovana u okviru Berlinskog procesa, koji je 2014. godine pokrenula njemačka kancelarka **Angela Merkel** kako bi ohrabrila zemlje regije na sprovođenje reformi i pokazala im da EU, uprkos zamoru od proširenja, drži otvorena vrata za zemlje koje ispune kriterijume za članstvo

Samo mladi ljudi mogu promijeniti razbucanu BiH kabanicu

Sem zaklinjanja u Evropu i njene vrijednosti, u BiH smo sve udaljeniji i od Evrope i od njenih vrijednosti. Ovdje se ide korak naprijed, a tri nazad. Sve to odgovara vlastodržcima, jer bi njih, u BiH bi rekli, prvo „strefle“ upravo te evropske vrijednosti

Milan Račić je kolumnist i aktivan sudionik društvene zbilje. Poznat je kao antifašista. I intelektualac bez dlake na jeziku. Magistar je politologije. Dobitnik je novinarske nagrade „Srđan Aleksić“. Autor je tri knjige: *Ljudska prava, Izbjeglice, pravo i stvarnost* i *Priče o dobrim ljudima*. Ponosan je, kaže, na činjenicu da je kao izbjeglica i predsjednik Skupštine Stonoteniskog saveza Crne Gore, zajedno sa Sašom Milačićem i Banjom Kaluđerovićem, prvi i na dostojanstven način razdružio 2004. godine ovaj savez sa kolegama iz Srbije.

Pošto živi u Mostaru razgovor za *Monitor* počeli smo o gradu na Neretvi i pitanjem je li i dalje Mostar od nekadašnjeg multietničkog sada dvoetnički grad podijeljen na istočni i zapadni dio.

RAČIĆ: Mostar je, nažalost, podijeljen na dvoje, na desnu i lijevu, na hrvatsku i bošnjačku stranu, na istočnu i zapadnu, na... Da je to stvarno tako pokazuju i posljednji popis stanovništva.

Uporna i neosnovana priča da je to jedini multietnički grad u BiH – pala je u vodu. Dvoetnički – da, multietnički – ne. Ova teza se može poduprijeti još mnoštvom elemenata. Broj povratnika, broj zaposlenih u državnim organima, neustavna kategorija, pismo i jezik, imena škola i ulica, Šantić i Čorović su protjerani iz institucija i sistema, a Srđan Aleksić ne može dobiti ni sokak, a kamo li bulevar kao u Podgorici, ali je važno šta kažu nacionalne vođe, ne i ono što vlastitim očima vidimo. Međunarodni će, u međuvremenu, ukazivati na potrebu održavanja izbora, praviti analize i prijedloge, a mi ćemo biti sve udaljeniji i od Evropske unije i od mostarskih izbora.

MONITOR: Zašto?

RAČIĆ: Zato što to odgovara i onima koji upravljaju s naših pedesetak miliona konvertibilnih makara, a nikom ne polažu račune, a bogami i ovima iz međunarodne, jer im Mostar i BiH dođu kao poligon za eksperimentisanje. I pored svega, mislim da nade za Mostar, ipak,

ima, ali pod uslovom da maknemo ove što nas dvije i po decenije izluđuju i lažu. Ima, ako ih zamijene neki novi i poštenji mladi ljudi, daleko sposobniji od zaostavštine iz devedeset i neke.

MONITOR: Često pišete o položaju Srba u Mostaru i Zapadnoj Hercegovini, navodeći da su oni

danas nešto više od statističke greške, a nešto manje od nacionalne manjine, ali uvijek dodajete da je isto ili još gore sa Bošnjacima u Istočnoj Hercegovini, sa Hrvatima u Prijedoru... Ko je za to kriv?

RACIĆ: Rasuli su se Mostarci, Srbi posebno, među onih milion i dvije stotine hiljada BiH državljana – širom dunjaluka, a niko svojom voljom i dobrovoljno. Godine 2013. zabilježeno ih je u Mostaru – 4.421 ili skoro dvadeset hiljada manje nego prijeratne 1991. godine.

Mostarska zbilja, danas je, svakako, drugačija i za ostala dva naroda. Tužnija za većinu, bolja samo za pojedince. Srbi su danas u gradu i kantonu, a i u Federaciji BiH, nešto više od statističke greške, a nešto manje od nacionalne manjine. Raspolučeni zbog posla, (ne)konstitutivnosti, zdravstvenog osiguranja, preorganizovanosti, zbog (ne)predstavljanja u organima i institucijama. Zbog drugih, ali i sebe samih. Zbog... Otprilike, svi bi mogli stati na nedovršeni stadion novog Veležovog igrališta, isto kao i svi Hrvati i Bošnjaci u Banja Luci na Borčevom stadionu, ili dva odjeljenja (ne)Hrvata u kantonima sa tom nacionalnom većinom. Vratimo li se Šantiću, dokućićemo i odgovore, jer je za većinu razumnih Aleksa – Mostar, a Mostar – Šantić. A krivci? Oni koji su započeli i vodili ratove, oni koji, evo, čitave dvije i po decenije upravljaju nama i našim životima.

MONITOR: *Kako komentarišete aktivnosti najuticajnijih stranaka - Srpske demokratske stranke, Stranke demokratske akcije i Hrvatske demokratske zajednice?*

RACIĆ: Za sudbinu BiH najveću odgovornost imaju Bošnjaci, kao najbrojniji narod, i njihovi

Srbi su danas u gradu i kantonu, a i u Federaciji BiH, nešto više od statističke greške, a nešto manje od nacionalne manjine. Otprilike, svi bi mogli stati na nedovršeni stadion novog Veležovog igrališta, isto kao i svi Hrvati i Bošnjaci u Banja Luci na Borčevom stadionu, ili dva odjeljenja (ne)Hrvata u kantonima sa tom nacionalnom većinom

politički predstavnici, odnosno SDA. Ogromna odgovornost je i na SDS-u i HDZ-u kao vladajućim sve od Dejtona pa do danas. Kao nacionalističke stranke, premalo su dobrog uradile i za ovu zemlju i za njene građane. Naprotiv!

MONITOR: *Ovih dana oglasio se ratnom retorikom Božo Ljubić, nekad poslanik u Parlamentu BiH, danas poslanik u Saboru Hrvatske, o krvavom raspadu BiH i zahtjevom da u Domu naroda Federalnog parlamenta sjede samo Hrvati iz zapadne Hercegovine, dok bi Hrvate iz srednje i drugih dijelova Bosne zastupali ti hercegovački Hrvati. Kako sve to komentarišete?*

RACIĆ: U BiH godinama nije sprovedeno gotovo stotinu odluka Ustavnog suda. I niko za to ne odgovara, pa čak se i ne zna ko to treba uraditi, a kamo li da neko i odgovara. Nije provedeno i desetine odluka Evropskog suda za ljudska prava... Jedna od tih odluka Ustavnog suda BiH je i slučaj „Ljubić“. Oko (ne)provođenja ove odluke, u BiH je napravljena prava politička vratolomija i naelektrisana atmosfera. Traži se autentično predstavljanje, ali da to budu oni za koje „ja“ mislim da moraju biti. No, o ovom slučaju mogla bi se napraviti doktorska disertacija.

Uporna i neosnovana priča da je Mostar jedini multietnički grad u BiH – pala je u vodu. Dvoetnički – da, multietnički – ne

MONITOR: Šta bi danas rekli o stvarnosti u BiH njeni velikani Ivo Andrić i Meša Selimović?

RAČIĆ: Naši velikani Ivo Andrić i Meša Selimović vjerovatno bi danas našu stvarnost u BiH, društvenu i političku zbilju, opisali da vladajuća „gospoda“ grčevito i uspješno brani svoja „demokratski“ stečena prava. Ne biraju način i sredstva kako da sačuvaju prigrabljeno i pri tom da i dalje vladaju. Dovoljni su sami sebi, ali su pred sopstvenim ogledalom, u četiri zida i kad ostanu sami - veoma zabrinuti za sebe, imovinu i budućnost, koja ih kad-tad, neće zaobići.

MONITOR: Jesu li u pravu oni koji tvrde da je BiH sve udaljenija od Evropske unije i kome to odgovara?

RAČIĆ: Sem zaklinjanja u Evropu i njene vrijednosti, ovdje

RAČIĆ: Srcem premnogo, realno premalo.

MONITOR: Kako bi na oktobarskim izborima mogla da pobijedi ljevica?

RAČIĆ: Ovdje se na ljevici događaju vrlo čudne stvari. Uz veliku pompu najavljivano je udruživanje, zajedničke liste, programi i koalicije, a upravo se događa suprotno. Razdruživanje, borba za fotelje i istrošeni kadrovi glavna su karakteristika današnjih kretanja na ljevici. Nadati se da bi se do oktobarskih izbora to stanje moglo popraviti.

MONITOR: Angažovani ste intelektualac, ne strahujete da kažete ono što mislite i što većini nije po volji. Koja je cijena pripadati intelektualnoj manjini?

RAČIĆ: Manjinska intelektualna

Razdruživanje, borba za fotelje i istrošeni kadrovi glavna su karakteristika današnjih kretanja na ljevici. Nadati se da bi se do oktobarskih izbora to stanje moglo popraviti

stava.

MONITOR: Da li intelektualna elita uopšte postoji u BiH ili glavnu riječ vodi pseudoelita kao glasnogovornik vladajuće politokratije?

RAČIĆ: Urušeni su vrijednosni sudovi, a većinska tzv. elita se prilagodila zadatim uslovima. Ta pseudoelita preuzela je primat i nastupa

kao glasnogovornik vladajuće politokratije jer jedino tako mogu dobiti projekte, stanove, titule i druge privilegije. I takvi, nažalost, vode glavnu riječ.

MONITOR: Napisali ste knjigu o dobrim ljudima. Zašto ste jednom rekli da druženjem sa takvim ljudima možete izgubiti status i položaj, ali ćete sigurno sačuvati slobodu i obraz?

RAČIĆ: Mnogo je, srećom, dobrih, a mladih ljudi koji jedino mogu promijeniti

razbucanu BiH kabanicu. I kad vam čini zadovoljstvo družiti se sa njima, sa profesorom Kalinićem iz Banja Luke, Bogićem Bogićevićem, sa Šteficom Galić, pa dijeliti mišljenje sa profesorom Kukićem ili Dinom Mustapićem sigurni ste da ste obraz i slobodu sačuvali. Ali, tad morate znati da vas neće zapasti ni jedna vladajuća stolica. Pa neka svako bira!

Veseljko KOPRIVICA

smo sve udaljeniji i od Evrope i od njenih vrijednosti. Ovdje se ide korak naprijed, a tri nazad. Sve to odgovara vlastodržcima, jer bi njih, u BiH bi rekli, prvo „strefile“ upravo te evropske vrijednosti.

MONITOR: Kakve su šanse da BiH opet bude građanska, moderna, multietnička država?

RAČIĆ: Za današnje generacije, sigurno – nikakve.

MONITOR: Šta očekujete od oktobarskih izbora u BiH?

elita su pravi intelektualci koji nikad ne prodaju svoj naučni i lični moral, ali su zato dovedeni na rub egzistencijalnog opstanka. Kako govori profesor Čilikov: „Kad nekom kažem da sam profesor, on samo što ne izusti – grehota“. Zbog svega, čast mi je pripadati takvoj grupaciji i privilegija je biti danas takva intelektualna manjina. Zato mi i jeste važno mišljenje takve elite i čistačice, posebno. Mnogo važnije i od predsjednikovog i od vladajućeg

ZVIJEZDE I MORAL

Pojma mi nemamo! A mislimo da smo svu pamet svijeta odavno posrkali, sve tajne odgonetnuli, da smo se već danas uzdigli u vrtoglave visine iznad svega što je koliko juče bilo vrh vrhova. Mislimo da smo divovi, a puki smo patuljci. Vjerujemo da se bez prestanka razvijamo u svakom pogledu, a ne vidimo kako nam atrofiraju onaj osnovni organ – organ morala; srljamo oslijepljeni, bauljamo ispod mračnog neba bez zvijezda, otkad smo dozvolili da nam lukavi Odisej istjera užarenim kolcem pohlepe naš najveći dar, naše jedino istinsko čulo sposobno da vidi zvijezde: čulo časti i dostojanstva!

Već decenijama, niko više ne spominje moral, čast, dostojanstvo! O čemu god razgovarali, o čemu god raspravljali - u masovnim medijima ili na društvenim mrežama, na TV debatama ili u kafanskim polemikama, kolumnama slavnih uvodničara, komentarima vodećih ekspertskih pera, u pretenciozno minucioznim analizama izvikanih vodećih perjanica onoga što se (ko zna zašto?) još naziva filozofija, koje, sa još manje razloga i dalje nazivaju filozofima – sve ćete naći, svašta ćete čuti; osim ove tri riječi koje su tabu za sve, od kojih svi zaziru i klone ih se kao od kuge: moral, čast, dostojanstvo!

I kada je riječ o krupnim odlukama mega političara, koje vode u otvorenu agresiju suverenih država uz stotine hiljada ubijenih, i decenijski duge građanske ratove, uz milione prognanika koji za sobom ne ostavljaju ništa, pa ni svoje domove, jer su im razoreni i spaljeni, bježeći od smrti pred bombama i rafalima, da bi je našli na prugama pod točkovima vozova, u zatvorenim kamionima ostavljeni da se poguše, na potonulim pretovarenim čamcima, u talasima mora, na žicama ograda podignutim od ljudi kojima je dobro, protiv ljudi kojima ne može biti gore; i kada je riječ o finasijskim manipulacijama sitnih prevarantskih duša bankarskih magnata koje njima donose milijarde a milione ljudi ostavljaju na ulici, bez domova, bez posla, bez hljeba za njih za djecu – neće se čuti ni jedna od te tri riječi: moral, čast, dostojanstvo!

Dok ovo pišem, dakle, dok o ovome razmišljam, neosjetno se hvatam kako pjevušim onu melodiju Olivera Dragojevića, ali sa izmijenjenim tekstom: „Podsjeti me šta to bješe moral, i bar za tren, biti moralan!“

I dugo ne nalazim ništa što bi me podsetilo kako je to, bar za tren, biti moralan! Uistinu, šta to bješe Čast, ta kvintesencija morala? Ono što je nekada i najbeznačajniji čovjek imao koliko i najmoćniji, ono što je i najsiromašnijem čovjeku bilo dragocjenije od bogatstva najbogatijeg čovjeka! Ono što se branilo više i od samog života, jer je smrt u odbrani časti, bila bolja od života bez časti! Može li iko danas više uopšte zamisliti kako je to, bar za tren biti moralan, imati osjećanje časti, držati do svog dostojanstva?

I odjednom, kao kroz jesenju maglu izroniše riječi Imanuela Kanta:

„Dvije stvari me potresaju: zvjezdano nebo iznad mene i moralni zakon u meni!“

I digoh oči ka ponoćnom nebu i gle; ne vidjeh ni jedne jedine zvijezde! Tek tada shvatih koliko dugo nisam vidio zvjezdano nebo nada mnom! Ni u jednom velikom gradu svijeta! Ni na jednom kontinentu! Već predugo živimo bez zvjezdanog neba nad nama. Nije čudo što se sasvim izgubio i moralni zakon u nama! Lako je bilo Kantu i ljudima do prije stotinjak godina: svake vedre noći, oni su vidjeli zvjezdano nebo nad sobom, osjetili bi moralni zakon u sebi! Šta ćemo mi, šta će ove generacije koje, živeći od rođenja u velikim gradovima, nikada ne vide zvjezdano nebo da podstakne moralni zakon u njima!?

Vrijeme bez zvijezda, vrijeme bez časti! Na svakom koraku pravimo nedolične kompromise, i tako gubimo dostojanstvo. Čutimo pred nepravdom, a ćutanjem pred nepravdom, gubimo čast. Lažemo i sebe i druge, a onaj ko je izrekao laž, porekao je svoj moralni integritet. Izvinjavamo se i kada smo upravu, po cijenu časti, umjesto da kažemo: „Izvinjenje! Bah! Odvratno! Običan kukavičluk. Ispod mog dostojanstva, koliko god ja bio u krivu!“

Kako sačuvati dostojanstvo i čast u svijetu u kom je moralna hrabrost suvišna, kako ostati svijetla obraza u svijetu u kom istina nije nikome potrebna!?

Brisanjem istorije, briše se i moral naroda. a bijedna podvala o životu kao o „opstanku najsposobnijih“ - taj karikirani darvinizam! - ostavlja čovječanstvo bez moralnog kompasa!!

Sve rjeđe vidamo zvjezdano nebo nad nama. Kad ga više niko ne bude vidio, utihnuće zauvijek i onaj moralni zakon u nama!

Piše: Ferid MUHIĆ

**Predugo živimo
bez zvjezdanog
neba nad nama.
Nije čudo što se
sasvim izgubio i
moralni zakon u
nama**

Strah od novog puta svile

• GRČKA KAO KAPIJA EVROPE: Luka u Pireju od kada je kineski lučki gigant Kosko dobio koncesije na upravljanje na 35 godina postala jedna od 10 najvećih luka u Evropi

U Sofiji će se krajem ove sedmice održati samit Kine, 11 članica Evropske unije iz centralne i istočne Evrope, kao i pet balkanskih država koje žele da se priključe EU. Samit pada u vrijeme kada se na saradnju „16+1” sve različiti gleda u Pekingu, Briselu i Berlinu, glavnom gradu najznačajnije članice Unije.

Kineski ministar trgovine **Džong Šan** na nedavnoj ministarskoj konferenciji „16+1” u kineskom gradu Ningbou, kazao je da je saradnja njegove zemlje i CIE važan dio odnosa Kine i Evrope. Ta saradnja ostvarila je višeslojne i dalekosežne rezultate, ocijenio je ministar.

Džong je podsjetio kako je predsjednik Kine **Si Đinping** predložio da saradnja „16+1” bude

Sve su učestalije kritike Berlina i Brisela da aktivnosti Kine negativno utiču na jedinstvo EU i strateške izbore sadašnjih i potencijalnih članica. Ovo pitanje se često može čuti u zapadnim medijima: „Kina prodire na Balkan – gdje strateški investira u luke, puteve i šinske veze. Da li će ekonomska zavisnost od Pekinga da se pretvori i u političku?”

glavna podrška integrisanju nastajuće inicijative *Pojas i put* ili *Novog puta svile*, u evropski ekonomski ciklus. „Kinesko ministarstvo trgovine želi da udruži napore s odgovarajućim resorima u CIE kako bi bili pokretačka snaga izgradnje *Pojasa i puta*, te saradnje Kine i Evrope radi razvoja

centralne i istočne Evrope i dobrobiti ljudi na objema stranama“, naveo je ministar Džong.

Zamjenik ministra trgovine Kine **Fu Dsijing** koji je predsjedavao konferencijom, ukazao je da postoje ogromne mogućnosti za saradnju u sektorima potrošnje,

trgovine, investicija, infrastrukture, digitalizacije, internet trgovine, poljoprivrede, hrane i turizma.

Mehanizam saradnje uspostavljen je na prvom samitu „16+1“ u Varšavi 2012. Cilj je promovisanje održive saradnje, te izgradnja novog modela partnerstva s naglaskom na otvorenost i obostranu korist u vezama Kine i CIE, prenose kineski mediji. Saradnja u formatu „16+1“ ušla je u drugi petogodišnji period. Tokom prvih pet godina ekonomska i trgovinska saradnja imala je konkretna ostvarenja. Trgovinska i investiciona razmjena jačaju između Kine i zemalja CIE.

Dalje otvaranje Kine predstavlja nove mogućnosti za uzajamnu saradnju.

Tome u prilog kineski zvaničnici navode da veliki infrastrukturni projekti, poput osavremenjivanja željezničke veze između Mađarske i Srbije, te niz drugih napreduju. Region CIE je postao najdinamičniji u saradnji Kine i Evrope.

Bilateralna trgovina postojano raste. Podaci kineskih carina pokazuju da je obim trgovine između Kine i 16 zemalja CIE u 2017. dostigao 68 milijardi dolara, 15,9 posto više u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz Kine u zemlje CIE porastao je za 13,1 posto, na 49,5 milijardi dolara, dok je uvoz dostigao 18,5 milijardi dolara, ili 24 posto više nego u 2016. Bilateralna trgovina Kine i CIE poprima bolju strukturu i širi se na nova područja.

Rastu i investicije. Prema preliminarnim statističkim podacima, do sada su kineske kompanije uložile više od devet milijardi dolara u zemljama CIE, u sektorima od mašinerije, hemijske industrije, telekomunikacija, logistike, novih energija, finansija do poljoprivrede. Investicije iz zemalja CIE u Kinu premašile su 1,4 milijarde dolara i uglavnom su usmjerene u proizvodnju mašina, autodjelova, hemijsku industriju, finansije, ekologiju i druga područja.

Uopšte, obim obostranih ulaganja sve se više razgranava. Pri tome, na Balkan otpada više od polovine kineskih ulaganja, pokazuju podaci iz istraživanja vašingtonskog Centra za strateške i međunarodne studije (CSIS), koje prenosi londonski *Fajnenšel tajms*.

Sve je izraženija i saradnja u oblasti infrastrukture. Kineski mediji navode Srbiju i izgradnju mosta Zemun – Bor a i kompletiranje prve faze elektrane Kostolac, kao i termoelekttranu Stanari u Bosni i Hercegovini. Dobro napreduju i faze I i II autoputa E763 u Srbiji, dva autoputa u Makedoniji, autoputa sjever-jug u Crnoj Gori i prenosni elektrosistemi u Poljskoj.

U Srbiji su počeli i radovi na dijelu željezničke pruge Beograd – Budimpešta. Ubrzana je izgradnja transportnih kapija između Azije i Evrope. Iz Kine je preko željezničkog ekspresa Kina – Evropa otišlo preko

• NE
DIJELI
BRIGE SA
BRISELOM
ZBOG
UTICAJA
KINE:
Viktor
Orban

Na Balkan otpada više od polovine kineskih ulaganja, pokazuju podaci iz istraživanja vašingtonskog Centra za strateške i međunarodne studije (CSIS), koje prenosi londonski *Fajnenšel tajms*

7.600 kargo vozova. Iz Kine sada postoje direktni letovi za Poljsku, Češku, Mađarsku i Srbiju.

Uprkos svemu, kineski zvaničnici primjećuju da nivo saradnje Kina – CIE na ekonomskom i investicionom planu uveliko zaostaje za prosječnim nivoom kooperacije Kine i EU. Samo je trgovinska razmjena NR Kine s Njemačkom u 2017. vrijedila 168 milijardi dolara. Kina je u 2017. bila drugu godinu zaredom najveći trgovinski partner Njemačke. Slično je i sa uzajamnim investicijama između Kine i EU. Čak 90 odsto uzajamnih ulaganja je između NR Kine i razvijenih zemalja Unije.

S druge strane, često pitanje u mnogim zapadnim medijima glasi: „Kina prodire na Balkan – gdje strateški investira u luke, puteve i šinske veze. Da li će ekonomska zavisnost od Pekinga da se pretvori i u političku?“

Ocjena je da kineske investicije u infrastrukturu na Balkanu koriste Kini, jer ona tako lakše prodire na tržišta sjeverozapadne Evrope, a koriste i Balkanu kao dopuna za trgovinu s EU.

Prvi u kineskoj „niski bisera na Balkanu“ bio je važan ugovor od 1. oktobra 2009. kojim je kineski lučki gigant Kosko pacifik dobio koncesije na upravljanje pirejskom lukom i to na 35 godina. Tada je rečeno da je najvažnija grčka luka trebalo da postane jedan od glavnih punktova za istovar i dalju distribuciju kineske robe u

Evropu. Devet godina kasnije, ta kineska investicija spada u mali broj uspješnih priča koje su se u grčkoj privredi odigrale posljednjih godina. Od 2009. naovamo nije bilo luke koja je brže napredovala od Pireja.

Pirej je prije devet godina bio jedna od 20 najvećih luka u Evropi, a sada je jedna od 10 najvećih, dok će u 2018. vjerovatno postati jedna od 30 najvećih na svijetu. Za nekoliko godina mogla bi da bude i jedna od najvećih pet u Evropi.

Kineski premijer prilikom posjete Atini 2014. Grčku je nazvao Kapijom Evrope.

Balkanski put svile je ime koridora od kineskih investicija koji počinje u Atini i vodi ka sjeveru, u pravcu Srednje Evrope. Centralnu ulogu u tome ima Kosko koji je, osim u Pireju, investirao i u lučku infrastrukturu u Albaniji i Crnoj Gori.

Brisel zazire od kineskog uticaja na unutrašnjopolitičke tokove u Uniji kroz jačanje ekonomske moći u zemljama članicama. Zazire i od toga da će zemlje koje su istovremeno u EU i u „16+1“ narušiti solidarnost i zajedničko nastupanje u usvajanju deklaracija kada su u pitanju odnosi Unije s Kinom. U Briselu strahuju od remećenja spoljnopolitičke harmonije i zajedničke spoljne politike EU. Takođe, Brisel zazire od alternativnog modela i mogućnosti koje Kina nudi kada su u pitanju zemlje kandidati.

Od prošlogodišnjeg samita „16 + jedan“ u Budimpešti, sve su učestalije kritike Berlina i Brisela da aktivnosti Kine negativno utiču na jedinstvo Unije i strateške izbore kako sadašnjih, tako i potencijalnih članica. U štampi su izraženi strahovi da takva saradnja slabi EU i da težište političkih procesa neće ostati u Briselu.

Kineska spoljnotrgovinska strategija „novog puta svile“ predviđa investicije u logističke i infrastrukturne projekte u istočnoj i srednjoj Evropi, kako bi se više kineske robe brže dopremilo u Evropu. To se dobro slaže s mađarskom strategijom „otvaranja prema Istoku“

Podsticanje korupcije

Kineska ulaganja u infrastrukturu na Zapadnom Balkanu podstiču ionako proširenu korupciju u regionu, naveo je u najnovijoj analizi Institut za bezbjednosna istraživanja Evropske unije (EUISS). Institut, sa sjedištem u Parizu, čije analize prate Evropska komisija i druga tijela EU, takvu tvrdnju potkrepljuje podacima da su dosadašnje kineske investicije u puteve i željeznice od 5,5 milijardi eura došle u Makedoniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Srbiju tako što su „kineske kompanije dobijale ugovore direktno od vlada, a ne preko tendera koji nalažu nadmetanje“ više firmi.

Zapadnobalkanske zemlje, kako se ukazuje u analizi, „često su morale da donose posebno uobličene zakone za kineske projekte da bi udovoljile zahtjevima Pekinga da se ugovori prave direktno s vladama, što stvara nejasne praznine i izuzetke u zakonima i odlaže usaglašavanje regiona s pravilima i standardima EU“.

i s opštim osjećanjem u istočnoj i srednjoj Evropi da je dobro biti šire ekonomski povezan“, bio je jedan od komentara u njemačkoj štampi.

U drugom komentaru je navedeno: „Kada istočni Evropljani prostiru Kinezima crveni tepih, nadaju se da će tako smanjiti ekonomsku zavisnost od Njemačke (i EU)“. Pretpostavlja se da je logika „što smo ekonomski nezavisniji, tim manje će Evropljani moći da nam prijete uskraćivanjem novca, kada im se nešto u Budimpešti ili Varšavi ne bude svidjelo.“

U Njemačkoj i Briselu se na kineska nastojanja gleda s nepovjerenjem, ali to ne smeta istočnim Evropljanima. „Mi ne

dijelimo te brige“, kaže savjetnik mađarskog premijera **Viktora Orbana**. Zašto bi se kineskim investicijama u Evropi postavljale granice, pitaju se u Budimpešti.

Njemački mediji ocjenjuju da u načelu nije pogrešno tražiti dodatne trgovinske mogućnosti u Aziji. No, veliki kineski planovi nailaze na sve više prepreka i u regionu. Najveća je prepreka što su u EU za državne projekte predviđeni javni konkursi. To ne odgovara Kinezima. Oni su navikli da svoje projekte regulišu bilateralnim sporazumima. „To objašnjava zašto je Kina dosad investirala uglavnom na Balkanu, a manje u istočnoevropskim zemljama EU. U Srbiji, na primjer, pravila EU ne važe, niti tamo mogu da se oslone na novac iz strukturnih fondova EU“, ocijenio je švajcarski dnevnik *Noje cirher cajtung*.

Minhenski dnevnik *Zidojče cajtung* je pisao da „Kina zna koja su slaba mjesta i linije lomova u Evropi. Peking prilježno pokušava da ih iskoristi. Format „16+1“ otvara Kinezima kapiju EU – to je put koji ne vodi preko Brisela. Ekonomska i dijelom politička moć na koju pretenduje EU predstavlja za globalnu konkurenciju – ne samo Kinezima – smetnju. U klubu „16+1“ odnosi su preokrenuti. U sredini je Kina, koja je pozvala 16 patuljaka. Pokazuje im svoju naklonost – i dobija ekskluzivne poslove“.

Milan BOŠKOVIĆ

• SARADNJA KINE I CIE
OSTVARILA VIŠESLOJNE
I DALEKOŠEŽNE REZUL-
TATE: Kineski ministar
trgovine Ding Dong Šan

OŽIVLJENA DUKLJA

Književnost koju je stvorio i stvara Slobodan Vukanović (1944) je autentična i krajnje intrigantna u svim pojavnim oblicima i fazama nastajanja. I onda kada piše prozu, kada svoj izraz nalazi u dramatici, književnosti za djecu i mlade, kada tka svoje poetsko biserje, autor ostaje dosljedan svojim tvoračkim postupcima, koji duguju ne samo nespornom izvornom talentu, već i golemoj, više nego uzornoj lektirskoj nadgradnji, koja odaje apsolutno eruditnog pisca. Vukanović je autor poetskih zbirki *Ljubibiće*, *Zvezdano perje*, *Snimci kasete broskog dnevnika*, *Svemirska soba Montenegro*, *Kuda ćemo*, *Čamac*, *Kašika*, *Krilate ribe nose zlatoustog Jeromonaha*, *Kuće mirišu na magle*, *Nije za nježne*, *Nećeš mi vjerovati*, *Amalija je postala vjetrenjača*, *Djevojčica sa glavom pomorandže*... Tu je i roman *Ključ*, *klatno*, zatim knjiga *Pet libreta za balet*. U prijevodu Ivana Aleksejevića Čarote u Minsku je Vukanoviću objavljen reprezentativan izbor iz poetskog stvaralaštva.

Ovaj plodni crnogorski književnik publicirao je i devet knjiga za djecu. Kao autor bio je prisutan i na radio valovima, a zastupljen je u trideset antologija, panorama, izbora... Djela su mu prevedena na engleski, ruski, francuski, bjeloruski, italijanski, arapski, njemački, poljski, mađarski, rumunjski, kazahski, slovenački, makedonski, turski, bugarski i albanski jezik.

Istinski užitak mi je priredilo čitanje Vukanovićeve prozne cjeline *Tuđemilski svici*, koja, objektivno, *izmiče* svakoj stereotipnoj klasifikaciji u smislu žanrovskog određenja. To je roman, ali sastavljen od niske efektno ispisanih kratkih pripovjesta, koje mogu literarno opstojati i sasvim samostalno. Baladično intonirane one su, svaka za sebe, biljuri književne suvremenosti koja zbori o davno prohujalim vremenima. Glavno lice ove proze je, zapravo, drevna crnogorska država-prapostojbina Duklja,

a cijeli roman je koncipiran i kroz *Ljetopis Veljega Dola*....

On uzima drevnu državu i jedan njen mali ali pitoreskni dio kao svojevrsni kozmos kroz koji projicira osjećanja, ali i tvoračka nastojanja da progovori o životu i smrti, tim krajnjim tačkama čovjekovog hoda pod nebeskim zvjezdarijem, zatim o ljubavima i prijateljstvima, o čudu i vrijednostima slobode.

Ispisan besprijeckornim, arhaikom *natopljenim* jezikom koji ima nesumnjivu ljepotu i čudesnu melodiku, zvučnost i neprolazan sjaj kroz *huj* minulih vremena, a njegovi junaci, u literarnim velovima mitskog i fantastičkog, koje Vukanović, iznimno vješto prepliće sa tokom realnog pripovjednog sloga, dobro su skicirani likovi, sa dostatnim osobinama jednog pomalo idealiziranog seoskog života.

I ratnički su podvizi dio ove prozne kronike, ali dominantan je rapsodično dati humanizam kojim Vukanović nadsvođuje ili čak fino inkrustrira i ispunjava radnju svoje proze.

Ono što posebno plijeni je autentičan (koliko je to moguće?) u našoj suvremenosti jezik sa briljantnim zvukom arhaistične crnogorske leksike, njenim bogatstvom i specifičnom raskošnom duhovnošću, neobičnim dužinama...

Jedan od najuspješnijih književnih stvaralaca u oblasti fantastičkog, prepoznat i u europskim razmjerama, autor je u *Tuđemilskim svicima* demonstrirao literarnu superiornost vladanja fantastičkom *aparaturom*, a religijski aspekt dat je u knjizi ovlaš, bez ikakve naročite tendencije, poput *sjenčenja*...

Oživljena Duklja kroz literarna oneobičavanja ovdje je i svojevrsna Vukanovićeva povijesna poetska čitanka, sa odličnim pogovorom Borislava Cimeše, koji ovu knjigu *logisticira* povijesnim činjenicama.

Piše:
Gradimir
GOJER

**Slobodan
Vukanović
Tuđemilski svici,
Nacionalna
biblioteka
Crne Gore,
Cetinje, 2017.**

DOBROSAV BOB ŽIVKOVIĆ, ILUSTRATOR

Problem sa crtežom je to što lako pokaže da je „Car go“

Dobrosav, poznatiji kao Bob Živković je jedan od ljudi koji su kroz ilustratorski rad u Politikinom zabavniku, Tik Taku, Zeki, Monolitu, Alefu, na brojnim knjigama raznih izdavača vizuelno formirali više generacija čitalaca. Gotovo da je nemoguće njegove višestruko nagrađivane radove ne prepoznati na prvi pogled. Ovaj umjetnik živi i radi u Beogradu, kada ne crta, opušta se video igrama i jedan je od najproduktivnijih i najtraženijih ilustratora.

MONITOR: *U Francuskoj sredinom XIX vijeka na dvoru se govorilo i naređivalo, parafrazirajući, „pustite ljude da pišu šta hoće, narod je nepismen, ali zaustavite te đavolje karikaturiste, njih svi razumiju. Oni raspaljuju maštu“.* U naredna dva vijeka da li se išta promijenilo?

ŽIVKOVIĆ: Bilo bi lako da su crtači nervirali samo drevne Francuze. Pošast je počela još od pećina Altamire, crtalo se po piramidama, Pompeji, zidovima crkava, bogomolja. Crtež je poruka, jezik koji svi razumeju. Nekad kritikuje, zafrkava, nekad tumači, a nekad je samo igra. Ne verujem da je problem što raspaljuje maštu već to što lako pokaže da je „Car go“. To vam je k'o moja strina kad pita „jesam li debela“. Ne dao vam bog da joj nacrtate istinu.

MONITOR: *Nedavno se i Vaš kolega, genijalni Dušan Petričević izgleda prilično zacrtao,*

Crtež je poruka, jezik koji svi razumiju. Nekad kritikuje, zafrkava, nekad tumači, a nekad je samo igra. Ne vjerujem da je problem što raspaljuje maštu već to što lako pokaže da je „Car go“. To vam je k'o moja strina kad pita „jesam li debela“. Ne dao vam bog da joj nacrtate istinu

pa je skrajnut. Kakve to strahove ilustratori razvijaju u uredničkim timovima ili krugovima vlasti?

ŽIVKOVIĆ: Novine nisu izvor informacija već dugo. Političari ih koriste kao svoju oglasnu tablu, njihovi ljudi ih kupuju i (retko) čitaju po dužnosti. A više ljudi vidi novi Petričevićev crtež za prvih sat vremena na internetu nego što pročitati te novine za godinu dana. Petričević je genije, ne mogu ga tako mali zaustaviti.

MONITOR: *Jedan crnogorski karikaturista rekao mi je da je njemu*

najteža politička karikatura, jer ima najkraći rok trajanja. Vas, čini mi se ona mnogo i ne interesuje?

ŽIVKOVIĆ: Kratak je rok trajanja jer je takav motiv. Naš svet čine naučnici, umetnici, ljubavnici, sanjari, radnici, heroji, kukavice, majke i deca. Svako je zaslužio svoj crtež. Mi stvaramo istoriju, a istorija ne pamti nijednog političara

(ok, možda šaku jada i to po zlu). Političari su najgori đaci u razredu, ne zaslužuju trag ni u crtežu.

MONITOR: *Koliko je teško biti ilustrator u zemljama u kojima realnost gotovo svakodnevno prevazilazi i najludu maštu?*

ŽIVKOVIĆ: Mislite li na zemlju gde je Tramp predsednik? Na vrele zemlje Severne Afrike? Na Pariz koji gori godinama? Izrael? Palestinu? Komšije kojima se ni ime ne dozvoljava? Mi samo bolje poznajemo svoju zemlju pa nam se čini da je ludilo ovde najveće. Ubeđen sam da negde na nekoj santi leđa u Norveškoj sedi neki Norvežanin, crta i misli „bože, kojim sam ja idiotima okružen”. Realnost jeste ludilo. I civilizacija i demokratija i humanizam i normalnost je samo ideja. Nikad, nigde, nismo bili normalni. Lepo je bar da za tim kukamo, da nam je to cilj.

MONITOR: *Da li socijalne mreže i nepregledni nizovi statusa i priča, olakšavaju posao ili se možda desi da Vam „ukradu foru“?*

ŽIVKOVIĆ: Socijalne mreže su današnji mediji. Ja ne mogu da zamislim da postoji zabito selo u kome postoji baba koja kaže „daj da vidim šta se STVARNO dešava” I

UKLJUČI DNEVNIK, ne Twiter (ili fejs ili instagram). Biti na internetu je važno kao nekada u dnevniku ili nekoj dnevnoj novini, nekom luksuznom magazinu, dobroj knjizi. Nekada sam crtao za novine ili knjige koje imaju tiraž od 500 primeraka. Knjigu kupi 100 ljudi koji imaju pare, ti ljudi pozajme svojim kumovima,

ovi im ne vrate, pobiju se i gotovo.

Kada staviš crtež na Fejs ili Instagram, za prvi sat ga vide hiljade ljudi. Za dan stotine hiljada. Crtež nastavlja da se deli, gleda i živi...

Internet ne plaća (nisu me ni (svi) izdavači plaćali).

Ja volim pare i bilo bi mi baš drago da mi svako ko vidi crtež da sto evra, ali sam i umetnik, meni je cilj u životu da moj rad dođe do što više ljudi. Internet to olakšava. Crtež vidi svako ko ga voli, ne samo oni koji imaju para.

MONITOR: *Najveći dio Vašeg rada se vezuje za djecu. Koliko je teško ili koliko lako uraditi nešto čime će ova „zahtjevna“ ciljna grupa biti dotaknuta?*

ŽIVKOVIĆ: Nikada nisam crtao za decu. Ceo život crtam za sebe. Ja sa istom radošću gledam novi horor film, čitam Vini Pua, cekeram se na nekom Stand-up-u. Crtam ono o čemu imam stav. Crtam ono šta bih

Naš svijet čine naučnici, umjetnici, ljubavnici, sanjari, radnici, heroji, kukavice, majke i djeca. Svako je zaslužio svoj crtež. Mi stvaramo istoriju, a istorija ne pamti nijednog političara (ok, možda šaku jada i to po zlu). Političari su najgori đaci u razredu, ne zaslužuju trag ni u crtežu

ja voleo da vidim. Moja majka lepo kaže da sam na mentalnom uzrastu sedmogodišnjaka, valjda nam se i ukusi poklapaju.

MONITOR: *Česti su Vaši radovi na brojnim kampanjama vezanim za djecu. Kako teče proces rada na gotovo pionirskim akcijama, poput, recimo, knjige „Seks za početnike“?*

ŽIVKOVIĆ: „Seks” je jedinstvena knjiga u mom životu. Smišljena je, pisana i crtana tri godine. Mislim da smo u fazama plakali i doživljavali nervne slomove, malo autorica Jasminka Petrović i urednica Ljiljana Marinković, puno ja. Moguće da je knjiga toliko dobra, jer smo se svi plašili odgovornosti. Nemam pojma kako sam je završio (pod svećama za vreme bombardovanja) ali znam da sam malo šta veće i važnije radio u životu.

MONITOR: *Na relaciji Tik Tak – Politikin zabavnik pokrili ste priličan broj generacija čitalaca. Mnogi Vas smatraju nekom vrstom tihog vodiča, vizuelnog „senseija“... Pretpostavljam da Vas mnogi i kontaktiraju. Kakva su to iskustva?*

ŽIVKOVIĆ: To je jedno od (malo) postignuća u mom životu. Najveći, najbolji, najmaštovitiji, najduhovitiji ljudi koje sretnem u životu kažu da su rasli uz moje crteže. Kada crtaš ceo život, to jeste smisao. Da tvoja deca porastu u divove.

MONITOR: *Okušali ste se i u stripu. Zašto toga nije bilo više?*

ŽIVKOVIĆ: Volim Borhesa više od Šolohova. Na 50.000 strana nije teško opisati *Tihi Don*. Ajde to uradi sa 10 rečenica. Ja kratim stripove. Imam ideju, šta će mi deset strana ako mogu na tri. Da li ono što hoću da kažem mogu na samo jednoj? Ako je jedna strana, ima li potrebe za toliko sličica ili se sve može reći jednom slikom. Moja ilustracija je ceo strip. Samo jednog lenjivca.

MONITOR: *Fantastika zauzima posebno mjesto u Vašem radu. Teško je povezati Vaš rad na ovom polju sa radom na Zabavniku ili dječijim knjigama. Koliko se teško prebaciti iz jednog koncepta u drugi i šta Vas*

Realnost jeste ludilo. I civilizacija i demokratija i humanizam i normalnost je samo ideja. Nikad, nigdje, nismo bili normalni. Lijepo je bar da za tim kukamo, da nam je to cilj

više ispunjava?

ŽIVKOVIĆ: Ubeđen sam da na crtanim filmovima u bioskopima sede deca koja žderu kokice, smaraju se, plaču, pričaju, piški im se, kaki im se, opet im se piški i roditelji koji uživaju u filmu („kao deca“). Crtani su fantastika koliko i zmajevi, između *Hari Potera* i *Rata zvezda* ne postoji razlika. Sve je to ista bajka. Važno je da nema Dnevnika i (loših) lažljivaca.

MONITOR: Pročitao sam zanimljiv intervju u kome pominjete vaše početke: „Kada sam shvatio da Tolkin nema ni jednu, ni malu ilustraciju.... seo sam, počeo da crtam sve što sam doživeo u knjigama“. Je li Tolkin taj odlučujući SF uticaj i hoće li se ove Vaše ilustracije ikada naći na jednom mjestu?

ŽIVKOVIĆ: Tarzan je bio prvi. Prvo sam njega čitao i pokušavao da njega nacrtam. Odmah za njim Tolkin koji je ostao najveća priča u mom životu. On i Mebijus su promenili moj život a verovatno i istoriju umetnosti. Vrlo je moguće da će sledeće godine i moji crteži Tolkina, i svi drugi moji crteži biti na istom mestu, povodom 35 godina rada.

MONITOR: Postoji li nešto što još nijeste ilustrovali, a možda biste trebali?

ŽIVKOVIĆ: Naravno. Sve što volim od knjiga danas (Martin, Rotfus, Ježeva kućica Branka Ćopića...) i sve knjige koje sam zamislio i za koje moljakam autore („Kuhar“ Jelice Grganović, „Bajka“ Jasminke Petrovič, „Bilo-šta“ Voje Žanetića).

Dragan LUČIĆ

Evropsko poricanje stvarnosti

Piše: Janis VARUFAKIS

Establišment EU posjeduje zadržujući talenat da nikada ne propusti da propusti priliku

Evropski establišment je izdao dva razmetljiva saopštenja koja bi se mogla smatrati izuzetno važnim da su barem delimično tačna: jedno je objava kraja grčke dužničke krize, a drugo francusko-nemački sporazum o redizajniranju evrozone. Nažalost, oba saopštenja su tek novi dokazi da establišment Evropske unije poseduje zadržujući talenat da nikada ne propusti da propusti priliku.

Saopštenja nisu slučajno iz iste nedelje. Implozija grčkog duga iz 2010. bila je ružan simptom grešaka u dizajnu evrozone. Zato je i mogla da izazove domino-efekat širom kontinenta. Grčka nesolventnost, koja traje, odraz je dubokog neslaganja između Francuske i Nemačke oko novog dizajna evrozone. Tri francuska predsednika i jedna ista nemačka kancelarka nisu uspjeli da dogovore institucionalne promene koje bi učinile evrozonom održivom. Od Grčke se zahtevalo da krvvari u tišini.

Godine 2015. grčku pobunu je evropski establišment nemilosrdno ugušio. Ni brexit ni kontinuirana delegitimizacija EU u očima

evropskih birača nisu uspjeli da uvere establišment da promeni stav. Izbor Emanuela Makrona za francuskog predsednika kao da je bio poslednja nada za novi dogovor između Pariza i Berlina da se spreči da Italija pokrene sledeći – ali sada smrtonosni – domino efekat.

Pod Makronovim vođstvom stigli su predlozi koji su ulivali nadu: zajednički budžet evrozone; novi instrumenti za regulisanje dugova i kvazifederalni kapaciteti za naplatu poreza; zajednički fond za osiguranje nezaposlenih; zajedničke garancije bankovnih depozita i zajednička kasa za rekapitalizaciju neuspešnih banaka (što bi poslužilo kao osnova za pravu bankarsku uniju). Štaviše, novi investicioni fond bi pokrenuo do sada neiskorišćene uštedešine širom Evrope, a da se pri tom ne poveća fiskalni pritisak na zemlje članice.

Makronova vlada je naizgled prihvatila predlog iz 2015, kada sam ja bio grčki ministar finansija, za restrukturiranje javnog duga indeksiranjem BDP-a. Na taj način grčki javni dug (i brzina njegovog otplaćivanja) povezao bi se sa veličinom i stopom rasta

nominalnog prihoda Grčke.

Godinu od izbora Makrona, kada izgleda da je sukob Italije sa EU neminovan, samit u Mesbergu između Makrona i Angele Merkel rezultirao je sporazumom o reformisanju evrozone. Nekoliko dana kasnije, Evrogrupa koju čine ministri finansija evrozone objavila je svoje „rešenje“ za grčku dužničku krizu.

U pristojnom univerzumu, ta saopštenja bi predstavljala najavu kraja izgubljene decenije Evrope i početak ere obnove, zahvaljujući kojoj bi Evropljani postali sposobni da se suoče sa izazovima Donalda Trampa i novog ekonomskog pada. Nažalost, to nije univerzum u kome živimo.

Ipre samita u Mesbergu, Makron je do te mere razblažio svoje predloge da se to moglo videti kao predaja. Predlozi za zajedničke garancije bankarskih depozita i fond za rekapitalizaciju odloženi su za malo verovatnu budućnost u kojoj banke sa periferije evrozone treba da se oslobode loših

Evropski establišment potpuno ignoriše nacionalističku internacionalu koja se sprema da proždere EU i hladnokrvno joj servira predjelo

zajmova *pre* nego što se formira prava bankarska unija. O zajedničkom osiguranju za nezaposlene nije se čak ni razgovaralo. Zajednički instrument za kontrolu dugova kao osnova za budžet evrozone koji bi trebalo da iznosi 2-3 odsto njenih ukupnih prihoda – ključni uslov makroekonomski značajne fiskalne unije – završio je u kanti za smeće.

Merkel je ponudila taman onoliko koliko je Makronu bilo neophodno da poraz predstavi kao lični trijumf. Njih dvoje su pred

ushićenim novinarima najavili odluku da se formira navodni budžet evrozone, koji u stvarnosti nije ništa drugo do kreditna linija iz Evropskog mehanizma za stabilnost (ESM – fond za spas koji je Grčkoj dao zajmove 2015). Takođe, oni su se složili oko formiranja potpuno nebitnog fonda za „crne dane“, koji bi punile zemlje članice.. – „kompromis“ koji Merkel nije koštao ništa, pošto će ga po svoj prilici odbaciti zemlje kao što su Irska i Holandija.

Što se tiče rekapitalizacije banaka, Makron i Merkel su na sva usta hvalili shemu finansiranja od strane ESM-a. Ali Bundestag će imati mogućnost da stavi veto na rekapitalizaciju, na primer, neke italijanske banke. Nova italijanska vlada teško da će pristati na tako nešto.

Kada bankari pokušavaju da u knjigama prikriju loše zajmove, oni odlažu rokove za otplatu novih zajmova kako bi omogućili svojim nesolventnim dužnicima da se pretvaraju da

servisiraju svoj originalni dug. Kada se novi dug iscrpi, klijentu se dopušta da prekine otplatu na nekoliko godina, dok se kamata nagomilava. Tako se održava neto vrednost njihovog duga, uz odlaganje dana naplate kada će svom regulatoru morati da priznaju da je dug nemoguće isplatiti.

Od 2010. grčki kreditori primenjuju tu strategiju odlaganja i pretvaranja, kao da treniraju za Olimpijske igre. Umesto hrabrog i lekovitog „šišanja“ (haircut), ili umerenog rešenja indeksiranja BDP-a, nedavna odluka Evrogrupe, proglašena „krajem grčke dužničke krize“, svodi se na puku apoteozu ove cinične prakse.

U tehničkom smislu, centralni stub novog dužničkog ugovora je decenijsko odlaganje isplata u iznosu od 96,6 milijardi evra (112,5 milijardi dolara) zakazanih za 2023. Grčkoj državi se nudi lakša isplata sve do 2033. u zamenu za nastavak stroge politike štednje *ad infinitum* (do 2022. bi trebalo izdvajati 3,5 odsto primarnog budžetskog viška, a 2,2 odsto od 2023. do 2060); nemoguće godišnje otplate od 2033. do 2060. (oko 60% državnih prihoda od poreza); te odnos duga prema nacionalnom prihodu koji će do 2060. iznositi preko 230 odsto ako sledeća globalna recesija poremeti preambiciozne planove rasta, što će se sasvim sigurno desiti.

Objektivna procena dogovora o grčkom javnom dugu koji je Evrogrupa postigla morala bi zaključiti da taj dogovor osuđuje Grčku na trajno dužničko ropstvo. Isto tako, objektivni posmatrač bi zaključio da je posle samita u Mesbergu Evropska unija jednako makroekonomski neodrživa kao i pre pet godina. Pa ipak, evropski establišment potpuno ignoriše nacionalističku internacionalu koja se sprema da proždere EU i hladnokrvno joj servira predjelo.

Project Syndicate.
Preveo Rastislav Dinić
Peščanik

IZLOG KNJIGA

OKEAN NA KRAJU PUTELJKA

NIL GEJMEN

Laguna

„Dirljiv, rečita i zastrašujuća, besprekorno ispričana bajka koja nas podseća u kojoj meri iskustva iz detinjstva oblikuju naše živote.“
„Kirkus Reviews

Saseks, Engleska. Sredovečni čovek se vraća u svoj detinji dom kako bi prisustvovao sahrani. Iako je kuća u kojoj je živio odavno porušena, nešto ga vuče ka farmi na kraju puta gde je, kada je imao sedam godina, susreo izuzetnu devojčicu po imenu Leti Hempstok i njenu majku i baku. Već decenijama nije ni pomislio na Leti, a ipak, dok sedi iza oronule stare farme pokraj jezerceta (jezerceta za koje je ona tvrdila da je okean), preplavljuje ga nezapamćena prošlost. A ta prošlost je isuviše čudna, zastrašujuća i opasna da bi se bilo kome desila, a kamoli malenom dečaku.

Četrdeset godina ranije, neko je počinio samoubistvo u ukradenom automobilu na toj farmi na kraju puta. Ta smrt je, poput vatrometa, pripalila fitilj i odjeknula na nezamisliv način. Oslobođen je mrak, nešto jezivo i krajnje nepojmljivo malom detetu. A Leti – čarobna, umirujuća, prepametna za svoj uzrast – obećala je da će ga po svaku cenu zaštititi.

Inovativno delo majstora pripovedanja, *Okean na kraju puteljka* je ispričan sa nesvakidašnjim razumevanjem svega onoga što nas čini ljudima; Gejmen nam pokazuje moć priča kako bi otkrio tamu koja vreba u nama i oko nas i zaštitio nas od nje. Ovo je potresna, zastrašujuća i elegična bajka, krhka kao leptirovo krilo, preteća kao nož u tami.

„Gejmen crpi mitsku topologiju – trostruku boginju, vodu života (jezerce koje je zapravo okean) – i milje sopstvenog detinjstva kako bi izgradio kosmogoniju i postavio pozornicu za gracioznu priču kakvu nije ispričavao još od *Zvezdane prašine*... [ovo je] divna pripovest.“ Booklist

„Ovaj predivno napisani roman zariće svoje kandže u vas i neće vas pustiti još dugo pošto ga pročitate“. New York Post

SMIJEŠNE LJUBAVI

MILAN KUNDERA

Meandarmedia

Milan Kundera pripada obitelji divnih pripovjedača – demistifikatora osamnaestog stoljeća; Laclos, Crebillon, Sade, Vivant Denon: ironija, šarm priče, okrutna lakoća prodorna pogleda. U našem stoljeću, tamo gdje je tama, Milan Kundera pronalazi svjetlo *siecle of lumiere*. Claude, Roy, Le Monde

Ono što je često smiješno u pričama o Kunderinoj Češkoj jest kako gotovo sve ispada zastrašujuće ozbiljno – uključujući šale, igre i užitak; smiješno je to koliko je malo toga čemu se možemo smijati s imalo radosti. Philip Roth

Sedam sjajnih pripovijedaka o seksualnoj komediji, autora glasovitog po uglađenim iluzijama i poučnim iznenađenjima. The Publisher

(Ovu rubriku *Monitor* realizuje u saradnji s knjižarom *Karver*)

Gospoice smokve

**Nisam još otišla
iz bosonogog
djetinjstva gde se
svaka rana liječila
sokom smokvinog
lista, gdje se
osmijeh dušom
poklanjao**

Dobri moji, ode nam železnička stanica, sad nek se pripremi stari tramvajski most. Nisu mu doakali ni Nemci, ali naprednjačka banda hoće. I da, baš su u Budimpešti grozni oni stari mostovi... I kako da samo železnička stanica postane muzej, kad nam je čitava železnica za muzej?! "Muzej istorije nastanka srpske države". Stanje u Srbiji redovno. Nenormalno. Bogu je bolje da mislimo da ne postoji, nego da gubi ugled stvorivši ovakav svet.

Ne znam zašto se budim na istoj strani priče, kad pred spavanje obavezno okrenem novi list. Svi bi bunar želja, a meni je želja d'imam bunar s ledenom vodom i zarđalim lancem, negde kraj tarabe pod *OVOLIKOM* smokvom. Šalim se, nije mi želja. Već imam sve to, samo mi smokva nije *OVOLIKA*. Ali je baš onako lepo olistala i rodila.

List smokve predstavlja i simbol požude. Veruje se i da štiti kockare, a koristi se i u ljubavnim napicima kao i u seksualnoj magiji. Uz pomoć smokve žene mogu začarati svoje ljubavnike. Prema predanju, smokvin list je Adamu poslužio da sakrije svoje polne organe od Evinog pogleda. Koncept smokvinog lista je opstao zahvaljujući tome što je Adam bio jedini muškarac. Da je bio još samo jedan, počeo bi da se busa: „Za mene palmin!“

Poseban poetski momenat posvećen smokvama sa dušom sunca. Svo voće treba da se ugleda na smokvu slatku kao med, hoću reći da bude ko zrela smokva, tek ubrana sa grane, pa sočnaaa mmmm, skupila u svojoj slatkoći svo sunce dana koji prolazi i vraća nam ga kao dar bogova... mogu još, hoćete? Za vas što motate duvan, smokvin list

lepo čuva vlažnost duvana i daje mu finu aromu. Pa onda sveža, zrela, ljubičasta, slatka smokva... sveža, slatka, zelena smokva... suva smokva u brašnu... suva smokva, smokva u štrudli, smokva u smokvi...

Nisam još otišla iz bosonogog djetinjstva gde se svaka rana lečila sokom smokvinog lista, gde se osmeh dušom poklanjao... Jednom sam pojela nekoj tetki u Makarskoj teglu slatkog od smokava na njene oči! Nikada me više nije pozvala u goste.

A sad ne bih znala ni sa koje železničke stanice da otpočnem to putovanje ka Makarskoj. Glavna železnička stanica u Beogradu je pretvorena u muzej i više nije mesto gde dolaze i odlaze vozovi, a u Srbiji je normalno da muzeji budu zatvoreni. Nova stanica Topčider je građena za dinastiju Obrenovića, kasnije su je koristili i Karađorđevići. (Bog te, ovaj se već oseća kao kralj!) Aj što je železnička stanica Topčider mala i neugledna, nepodobna za međunarodni saobraćaj i nema toalet, nema bre KAFANE u sklopu stаницееее, eeeeej! Po brzini vozova smo u devetnaestom veku, a selidbom u Topčider dobismo i stanicu koja odgovara stvarnom stanju. Hvala Vučiću za povratak železnice u mladost.

Eto, ubrala sam smokve, kupila domaću rakiju za liker, samo još da ubodem loto sedmicu, odem da živim na moru i to je to.

P.S. Hodam. Stanem u nešto. Mekano. Proklizim. Osetim masu. Pogledam. Smokva! Jeeej!!

Nataša ANDRIĆ

TELEVIZIJA
Vijesti

BOJE JUTRA

JUTARNJI PROGRAM TELEVIZIJE VIJESTI

RADNIM DANIMA
OD 6:30^h DO 9:30^h

Naš gospodar

Crna Gora je dobila dugogodišnjeg gospodara koji ima apsolutnu vlast, kao što je to bio i kralj Nikola Petrović. Doduše, kralj je Crnu Goru dobio u nasljedstvo od svojih predaka, a ovaj sadašnji gospodarčić je naslijedio narod – podanike sa kojima manipuliše raznim metodama. One mu uspijevaju, a to i nije teško, jer ovaj narod je podložan pokoravanju vođi.

Gospodaru su za vrijeme svih njegovih predsjedničkih i premijerskih manadata svakoga dana rasle autokratske sklonosti. Navodno njegovi uspjesi u osamostaljivanju Crne Gore i njenog učlanjenja u NATO podarili su mu realnu osnovu za bezmjerno samoljublje i sujetu.

Sada se, i zbog toga, mnogo više nego ikad ranije cijene poniznost i odanost gospodaru. Takve preporuke su glavni uslov da bi neko dobio državnu službu ili napredovao u njoj. Dakle, na značajnu državnu funkciju nije niti može sada biti izabran ko nije spreman da bezpogovorno sluša gospodara. Tako se biraju ministri i poslanici vladajuće partije, na čijem je čelu takođe on. Njegova riječ se mora slušati, a ko to nije spreman, taj nema šta da traži u njegovom okruženju.

U svim društvenim sferama radi se na mahove, ponekad improvizatorski, tek da se ugodu nekom političkom trenutku ili da se napravi predstava koja će koristiti očuvanju idealne slike o Crnoj Gori i njenom vladaru. Novca za sve to nije bilo dovoljno u budžetu, ali zato se dižu krediti i vrše pozajmice, pa tako spoljni dug Gore Crne raste iz dana u dan.

Zadužio je naš vladar još nerođenu djecu, a svoje potomstvo i svojih kumova i prijatelja namirio pljačkajući resurse Crne Gore.

Svem dolazi kraj, pa proći će valjda i ova mora koja je zadesila Crnu Goru.

Dole Peruničić
Podgorica

Manastirska 3, 85340 HERCEG-NOVI

Tel/fax: 031 344 244

E-mail: radio.delfin@t-com.me

www.radiodelfin.me

PRETPLATA

Correspondent bank:

Swift Address: RZBAATWW

Name & Address: RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG VIENNA, AUSTRIA

Beneficiary's bank:

Party Identifier: 1-55.097.455 EUR

Swift Address: LOVBMEPG

Name & Address: LOVCEN BANK AD BULEVAR DZORDZA VASINGTONA 56
81000 PODGORICA, MONTENEGRO

IBAN ME25565005010000413202

Name & Address: MONITOR DOO
PODGORICA, Trg republike-PC Ražnatović bb,
Podgorica

Kopiju uplate obavezno poslati
na fax: +382 20 242 306 ili na adresu:
81000 Podgorica, UI.Trg republike bb

OMBUDSMANKA MONITORA

Paula Petričević, ombudsmanka *Monitora*, redovno prati rad našeg nedjeljnika. Njena djelatnost je transparentna i njene ključne nalaze objavljujemo. Ukoliko mislite da smo prekršili neko od načela Kodeksa novinara Crne Gore ili se ogriješili o druge profesionalne i etičke standarde, obratite se našoj ombudsmanki na email adresu: monitor.omb@gmail.com ili poštom na adresu: Trg Republike bb

Redakcija *Monitora*

SVJETSKA PRVENSTVA
U FUDBALU (IV)

Najpopularnija igra i industrija

Za fudbal se danas interesuju ljudi širom svijeta, a fudbal je i industrija koja donosi velike zarade

Počeci fudbala sežu u daleku prošlost od igranja po ulicama i livadama, pa do igranja na modernim stadionima. Fudbal je bez sumnje najpopularnija igra na svijetu. Začet je u Engleskoj, gdje je bio i zabranjen zbog grubosti.

Od njegovih početaka do danas mijenjala su se pravila igre, koja nekad nisu postojala, ali ono što je i danas isto jeste da fudbal pobuđuje zanimanje ljudi širom svijeta. Fudbal je danas i industrija, koja donosi velike zarade.

Najspektakularniji događaj je svakako Svjetsko fudbalsko prvenstvo. Od početka 1930. godine do danas to takmičenje se mijenjalo u skladu sa potrebama vlasnika timova, igrača i gledalaca. Pored ostalog, uvedene su razne promjene i inovacije kao što su žuti i crveni kartoni, kako bi sudije obuzdale strasti igrača, koje su nerijetko dovodile do povreda. Mijenjao se i sistem bodovanja timova u prvom krugu takmičenja, pa tako danas pobjednik utakmice osvaja tri boda. Nakon prvog kruga, kada su reprezentacije podijeljene u grupe, dalje takmičenje odvija se po kup sistemu.

Na Olimpijskim igrama 1932. koje su održane u Los Angelesu, SAD, fudbal

nije uvršten u program takmičenja zbog slabe popularnosti u SAD. Tada je u SAD američki fudbal bio veoma popularan. FIFA i Međunarodni olimpijski komitet (MOK) nisu uspjeli da se slože ni oko statusa amatera, što je rezultiralo izbacivanjem fudbala sa Olimpijskih igra.

Od 1991. godine FIFA organizuje i Svjetsko prvenstvo u fudbalu za žene svake četvrte godine.

Broj učesnika svjetskih prvenstava se povećavao, pa se tako povećavao

Pehar

Pehar namijenjen Svjetskom prvaku u fudbalu (*FIFA World Cup Trophy*)

Od 1930. do 1970. pobjedniku svjetskog prvenstva dodjeljivan je Pehar Žila Rimea. To ime je dobio 1946. po FIFA-inom predsjedniku Žilu Rimeu, osnivaču prvog svjetskog prvenstva. Prije toga, trofej se zvao *Coupe du Monde*.

Na prvenstvu 1970. godine Brazil je osvojio naslov svjetskih prvaka treći put i time stekao pravo dodjele Pehara u trajno vlasništvo. Pehar je ukraden 1983. godine i nikad se nije saznalo gdje se nalazi.

Poslije 1970. godine, FIFA koristi ime *Pehar svjetskih prvenstava u fudbalu* (engl. *FIFA World Cup Trophy*), a zatim otvara konkurs za dizajniranje novoga pehara. Među 53 predstavljena modela izabran je model Italijana Silvija Gacaniga. Pehar je visok 36 centimetara, izrađen je od 18-karatnog zlata i teži 6.175 kilograma. Podloga se sastoji od dva sloja poludragog kamenja, dok su na donjem dijelu ugravirane godine održavanja prvenstava i njihovi pobjednici od 1974. godine do danas.

Danas se novi pehar ne dodjeljuje savezima pobjedničkih reprezentacija u trajno vlasništvo bez obzira na broj osvojenih prvenstava, nego pobjednik čuva pehar do sljedećeg takmičenja, a poslije vraćanja trofeja dodjeljuje mu se samo replika obložena zlatom na koju ima pravo trajnog vlasništva.

Ovaj pehar dodjeljivaće se do prvenstva 2038. godine kada će na dnu ponestati mjesta za upisivanje novih pobjednika.

i broj reprezentacija koje se mogu takmičiti na prvenstvu.

Prema važećem sistemu takmičenja, na Svjetskom prvenstvu 2006. u Njemačkoj učestvovala su 32 nacionalna tima. Najbrojnije su bile ekipe iz Evrope. Bilo ih je četrnaest.

mjeseca prije početka takmičenja. Tadašnji predsjednik FIFA-e Žil Rime uspio je da nagovori Belgiju, Francusku, Rumuniju i Jugoslaviju da pošalju svoje reprezentacije, tako što im je FIFA finansirala put.

Na prvenstvima 1934. i 1938. nijedna južnoamerička država nije

da igraju bosonogi!

Godine 1982. izvršeno je proširenje na 24 ekipe u završnom turniru, da bi na prvenstvu u Francuskoj 1998., kao i danas, učestvovala 32 ekipe. Time je otvoreno više mjesta za reprezentacije iz Afrike, Azije i Sjeverne Amerike za nastup na završnome turniru. Jedini

izuzetak je Okeanija, kojoj nikada nije bilo zagrantovano mjesto na završnom turniru.

Za prvenstvo u Njemačkoj 2006. godine 198 država pokušalo je da se kvalifikuje za završni turnir, dok su rekordne 204 reprezentacije pokušale da se kvalifikuje za prvenstvo 2010. u Južnoafričkoj Republici.

Gotova sva svjetska prvenstva obilovala su raznim zanimljivostima. Mundijal u Italiji 1934. obilježio je i Benito Musolini.

Brazil 1950. nije zbog Urugvaja postao šampion na svom terenu, pred 200.000 navijača.

Na prvenstvu u Švajcarskoj (1954) Jugoslavija je stigla u četvrtfinale, kao i u Švedskoj, četiri godine kasnije. Tada se pojavio i fudbaler od 17 godina Edson Arantes do Nascimento, slavni Pele.

Jugoslavija nije učestvovala na prvenstvima 1966. u Engleskoj i 1970. u Meksiku. U Njemačkoj 1974. SFRJ je bila prva u grupi, ispred Brazila. U Argentini 1978. takođe „plavi“ nisu igrali, ali ni u SAD 1994. zbog sankcija.

Svjetsko fudbalsko prvenstvo je najgledaniji sportski događaj. Čak je 715,1 miliona ljudi pratilo finalni meč na Svjetskom prvenstvu 2006. godine u Njemačkoj.

Naredno svjetsko prvenstvo održaće se u Kataru 2022. godine.

(Nastavlja se)

**Pripremio:
Veseljko KOPRIVICA**

• Nacrt jednog od stadiona u Kataru na kojem će se igrati utakmice narednog svjetskog prvenstva

Trenutni format takmičenja uključuje 32 tima, koji se takmiče na stadionima zemlje domaćina oko mjesec dana. Ova faza se obično naziva završnica svjetskog prvenstva (*World Cup Finals*). Kvalifikaciona faza, koja traje oko tri godine, služi da bi se odredili nacionalni timovi koji će se pridružiti timu domaćina na završnom turniru. Na dosadašnjih dvadeset turnira, ne računajući sadašnji, Brazil je postigao rekord – pobijedio je na pet i jedini je nacionalni tim koji je učestvovao na svim svjetskim prvenstvima u fudbalu. Slijede Italija i Njemačka sa po četiri pobjede, Argentina i Urugvaj sa po dvije i Engleska, Francuska i Španija sa po jednom titulom.

Odlukom da će Urugvaj da organizuje svjetsko prvenstvo, javio se problem s evropskim državama, jer nisu htjele da šalju svoje reprezentacije na skupi put preko Atlantskog okeana sve do dva

htjela da igra u Evropi osim Brazila, koji je bio jedina južnoamerička reprezentacija koja je učestvovala na oba prvenstva. Prvenstva koja je trebalo da se održe 1942. i 1946. godine otkazana su, kako smo već rekli, zbog Drugog svjetskog rata.

Na prvenstvu u Brazilu 1950. prvi put su se takmičile britanske reprezentacije, koje su se još 1920. godine povukle iz FIFA-e, dijelom jer nisu htjele da igraju protiv reprezentacija država s kojima su ratovala. Vratile su se na molbu FIFA-e 1946. godine.

Na prvenstvima između 1934. i 1978. godine takmičilo se šesnaest reprezentacija, osim 1938. kada je Austrija pripojena Njemačkoj i ostavila jedno mjesto prazno, te 1950. kada su se Škoti, Turci i Indijci povukli iz takmičenja i sveli turnir na trinaest ekipa, baš kao i na prvom prvenstvu kada se Indija povukla, jer njenim igračima nije bilo dozvoljeno

ALENKA VUJOVIĆ

Kada ste počeli da se bavite novinarstvom?

Novinarstvom se bavim još od 2005. godine kada sam na TV MBC dobila prvi angažman, kao voditeljka informativne emisije *Naslovna strana*.

Dvije godine kasnije počela sam da radim na *Atlas televiziji*, prvo na poziciji novinarke i presenterke, a potom i kao urednica centralne informativne emisije – *Forum*.

Oprobala sam se i u radijskom novinarstvu te sam nekoliko mjeseci radila i kao programska urednica *Novog Elmag radija* gdje sam, između ostalog, uređivala emisije o turizmu, ekologiji, kulturi... Nakon toga uslijedio je poziv iz TV *Vijesti*, pa sam od aprila 2017. dio informativne redakcije.

Šta vas je privuklo ovoj profesiji?

Još u školskim danima sam bila angažovana za vođenje programa za razne proslave, i nekako od tada sebe sam zamišljala u ovom poslu. Zato sam, kada mi se ukazala prva prilika da se bavim novinarstvom, dala sve od sebe da uspijem. I od početka me najviše zanimala informativa, nikada sebe nisam mogla da zamislim da radim neku drugu oblast.

Koliko je vođenje informativnih emisija zahtjevno, koje su prednosti a koje mane?

Teško je, ne možete da se „isključite” ni na sekund, pa čak ni kada ste na odmoru, ukoliko odgovorno i predano radite svoj posao. Živi program uzima mnogo energije, gledaoci ne praštaju vaš loš dan. To je nešto što morate da naučite brzo, ali, s druge strane, ako volite to što radite, ništa nije teško.

Često se priča o kvalitetu novinarstva, kako biste ocijenili medijsku scenu?

„Novinarstvo je najljepši posao, ako ga na vrijeme napustite”. Reče Čerčil davno, i nažalost, vrlo tačna rečenica za bavljenje ovim poslom

Novinarka Alenka Vujović, rođena Čekić, 1984. godine u Podgorici. Nakon završene Gimnazije „Slobodan Škerović” upisala Filozofski fakultet u Nikšiću, odsjek za Engleski jezik i književnost

u našoj zemlji. Pripadam mlađoj generaciji, pa nisam ni osjetila vrijeme kada su medijski radnici uživali mnogo više poštovanja. Ali

se zato nadam da će moja generacija uspjeti da ovoj profesiji vrati sjaj koji zaslužuje.

Predrag NIKOLIĆ